26րդ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 7032 — 21 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1909 — ՇԱԲԱԹ — 13 ՍԷՖԷՐ 1327 — 6 Mars 1909 26me année N. 7032

«ԱՐԵՒԵԼՔ»
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՂԱԼԱԹԻԱ

Բաժանորդագրութեան Պայմանները
Կ. Պոլսոյ համար տարեկան 80 Ղ.ս.
» վեցամսեայ 45 »
Գաւառներու համար տարեկան 108 »
» վեցամսեայ 60 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան 25 Ֆր.
» » վեցամսեայ 20 »
Թղթատարի ծախքը մեր վրայ

ԱՐԵՒԵԼՔ

10 ՓԱՐԱ — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — 10 PARAS

AREVELK
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons/ple, Galata

ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ՆՕԹԵՐ

ԹԱՆԻՆ ԵՒ ԼԻՎՐՆԴ ՀԷՐԸԼՏ

Թանինի ու Լ. Հէրըլտի մէջ սկսուած պայքարը, այս շաբթու, հասաւ իր բո՛ւն ծայրայեղութեանը։ Թանին հարուստ է նախատինքներով, իսկ Լ. Հէրըլս չորս հինգ խուզոր սիւնակ տաք տեսութիւններ գրեց իր՝ մանաւանդ՝ երեքշաբթի օրուան թիւին մէջ։

Պայքարը, մէկ կողմէն Թթու ազգայնամոլութիւնով տոգորուած, կատաղութիւն կը ծխէ. միւս կողմէ կ'ընդգրկէ սահմանադրական սկզբունքներ, ընդհանրական իրաւունքներ, հայրենիքի ընդհանուր շահեր որոնց մասին չենք կրնար անտարբեր գտնուիլ զանցառաբար։

Թթու ազգայնամոլութենէ խոյս տուած, ջանամ համառօտ վերլուծութիւնով քրակտուելու Հէրըլտի տեսութեանց որոնցմով դէպի իր նպատակը դիմել առաջադրած է։ Կ'ըսէ. «Թանին գործ ունի այնպիսի պա՛ղ գլուխներու հետ, որոնք գիտակ են թէ ի՞նչ կ'ուզեն և որոնք չեն յուսահատիր զայն ձեռք բերելէ, այսինքն Սահմանադրութեան պահպանութիւնը, և հեռացումը, ջնջումը անոր սպառնացող ամէն վըտանգներուն։ Մենք օրէնքին համար ենք, Թանին՝ օրէնքին արհամարհանքին համար. մենք կարգ կանոնի համար ենք, Թանին՝ անկարգութեան համար։ Մենք կ'ուզենք բարօրութիւնը այս ժողովուրդին որ ջլատուած է այնքան աղէտքներով. Թանինը կ'ուզէ «Իթթիհատ»ին տեւականութիւնը պետութեան ծոցին մէջ։ Ու այդ գիտողութիւններով կը թողունք Թանինը իր գոհին մէջ. թո՛ղ ուզածին պէս տապլտըկի հոն։»

Լ. Հէրըլս այդ յօդուածին երկրորդ տեսութեանը մէջ կը պարզէ սա գաղափարը թէ «Իթթիհատ»ն էր որ յառաջ բերաւ նախորդ վարչապետին անկումը և կանխ անկարող ըրաւ երկրին օգտակար ըլլալու իր ձեռնհասութիւնովը, իր սահմանադրական ուղղութիւնովը, իր փորձառութիւնովը, քաղաքակիրթ ազգերու իրաւաբանական կանոններու և անխախտ գործնականին համեմատ։

Իսկ մենք տակաւին այսօր ալ, օրը օրին հրատարակելով ստրկաբար արուեստակուած լուրերը, սա կարծիքին մէջ ենք թէ ծերունի հայրենասէրը իբրեւ թէ զոհ գացած է իր որդիին մեքենագործ հնարքներուն, մինչդեռ, ըստ Լ. Հէրըլտի, չա՛տ յայտնի են բուն չարժառիթները։ Զինքը չլսելու աճապարանքով՝ Խորհրդարանը փութաց ամուր փակել իր դուռները, և մինչեւ այսօր, աջէն ձախէն մէջ բերուած ենթադրութիւնները, չինծու, կարկտուած լուրերը բաւական սերպուեցան ազգին հետաքրքրութեանը բաւարարութիւն ըլլալու։ Ըստ Լ. Հէրըլտի՝ ա՛լ ժամը եկած է որ ժողովուրդը խելամուտ ըլլայ անցած դարձածին, ճիշդ սա պատճառաւ որ այսուհետեւ կարենայ պէտք եղած միջոցները ձեռք առնել՝ Թոյլ չտալու որ կրկնուին այդպիսի իրողութիւններ։ Երկսայրաբանութիւն մը կեցած է մէջտեղը, երկու կողմէն ալ հաստ, վարչապետը կամ անիրաւ էր և կամ իրաւացի. այդ երկուքէն ո՞րն է ճիշդը, անհաւասիկ ինչ որ գիտնալ հանրութեան անժխտելի իրաւունքն է։

Իսկ ինչ որ հաստատ իրողութիւն է, սա է թէ ո՛չ նոր վարչապետը, ո՛չ Իթթիհատը և ոչ Խորհրդարանը բան մը ըրին ստիպելու նախորդ վարչապետը որ պարզէ խորհրդաւոր գաղտնիքը՝ իր առանձնանալէն ի վեր։

Երրորդ տեսութեանը մէջ կ'ախտաայ Նազըմ փաշայի պաշտօնանկութիւնը պատերազմական նախարարութենէ, անոր՝ որ «ամէնէն աւելի ուղղամիտն է, ամէնէն աւելի պարկեշտը, ասպետականը»։

Լ. Հէրըլտը ա՛ս ամէնը կը բեռցնէ Իթթիհատի վզին վրայ։

Չորրորդ տեսութեանը մէջ, Լ. Հէրըլս Թուրքիոյ բարօրութիւնը կը գտնէ ցեղերու համաչնչութեանը մէջ, — անկեղծ, ուժեղ համաչնչութիւն մը որ դիմադրող ըլլայ ամէն կործանարար փորձերու, անխախտ, անփոփոխ համաչնչութիւն, հիմնուած սա սկզբունքին վրայ թէ բոլոր օսմանցիները եղբայրներ են, բոլոր օսմանցիները ունին միեւնոյն շահերը, միեւնոյն համոզումները հասարակաց հայրենիքին համար։

Ա՛ս այսպէս ըլլալով, Իթթիհատէ փչած հովերը, ազգայնամոլութիւնով տարրացած, տոգորուած, տարբեր համոզումներ կը բերեն։ Կրնա՞նք ծածկել որ «Օսմ. կայսրութիւնը բաղկացած է այլ և այլ ցեղերէ՝ որոնք ունին իրենց փառաւոր աւանդութիւնները. Թուրքերուն քով Ցոյնը ամենքէն առաջ, Հայը՝ իր պատմութիւնովը ու սքանչելի գրականութիւնովը, Թէեւ, ափսոս, քիչ ծանօթ, Արաբը՝ իր գիտութիւնովը, իր դպրոցներովը, իր հրաշակերտներով որոնք այնքան չահեկան կ'ընծայեն այցելուներու՝ իր երկիրն ու Սպանիան»։ Անկեղծ հայրենասիրութեան գործը կ'ըլլայ ուրեմն կա՛մ յառաջ բերել ներդաշնակութիւն երկրին այլ և այլ տարրերուն մէջ, և կամ՝ հրաժարիլ փրկական ամէն ակնկալութենէ։

Արդ, ազգայնամոլութեան Թթու գաղափարով պնդել թէ միայն տարր մը պիտի վարէ միւսները ինքնիշխանաբար, անհեթեթ ուղղութիւն մը կ'ըլլայ, ծիծաղելի, սպաննիչ իր բոլոր հետեւանքներուն մէջ և հակասահմանադրական իր միակ բնութիւնովը։ Պէտք է որ ջնջուի այդ գաղափարը միանգամ ընդ միշտ, որովհետեւ, տարբեր կերպով, պիտի ջնջէ Թուրքիան։

Հինգերորդ տեսութեան մը մէջ, Լ. Հէրըլս կը նկարագրէ երկրին անկերպարան վիճակը, չփոթութիւնները, խռովութիւնները, այն աստիճան որ մարդ կը յուսահատի վերջնական փրկութեան մը ակնկալութենէն. —ելեւմուտքը տակաւին անհիմն վիճակի մէջ. արդարութիւնը առաջուան դրութենէն աւելի գէշ ուղղութեան մէջ. Նամակատուններու գործը նոյնպէս անկերպարան։

Ըստ Լ. Հէրըլտի, այդ ամէն անկերպարանութեան մէջ մեծ բաժին մը կայ Իթթիհատին. Qui veut tout faire et ne laisse rien au gouvernement. Ի՞նչ ընել ուրեմն. հարկ է որ քաշուի Իթթիհատը. որովհետեւ, կ'ըսէ, Ազգը ա՛լ պէտք չունի այդ առաջնորդութիւնը ունենալու և այդպիսի գաղափարով տոգորուն կոմիտէի մը։ Բուն կոմիտէն, լէկալը, անհրաժեշտը, արդարը՝ ամբողջ Ազգին կոմիտէն է, անոր՝ որ պատկառ կը կենայ Սահմանադրութեան, կը հնազանդի օրէնքներուն, և որ իր գործերուն կը զգաղի պարկեշտ ու արդիւնաւոր աշխատանքով մը։

Այդ յօդուածը, չա՛տ լաւ արտագրուած, իր բովանդակութեանը մէջ կը ցայտեցնէ սա եզրակացութիւնը թէ Սահմանադրութեան վտանգը ո՛չ Սուլթանէն է, որ երդում ըրաւ թէ՛ իբրեւ վեհապետ և թէ իբրեւ Խալիֆա՝ անոր պահպանութեանը, այլ Թթու ազգայնամոլութենէն՝ որուն դրօշակը բարձր կը բռնէ Իթթիհատը, որ չէզոքացուց Նազըմ փաշայի ձեռքը զինուորական իշխանութեան մէջ, չէզոքացուց նոյնպէս Քեամիլ փաշայի վարչական տաղանդը, իմաստուն փորձառութիւնը երկրին վարչութեանը մէջ։

Թանին բուռն կերպով ցնևս նետելով յոյնական Մամուլին վրայ և անգամ մը սպառնացած ըլլալով մուկի պէս մեր սահմաններէն դուրս նետել Լ. Հէրըլտը, այս վերջինը կ'ըսէ թէ ո՛չ յոյն Մամուլը և ո՛չ Լ. Հէրըլս կը յուսահատին ատոր համար։ Այն ճշմարտութիւնները որ պիտի ըսեն՝ կ'ըսեն աներկիւղ, և այն օրը ուր Թանին պիտի ուզէ դուրս նետել զիրենք երկրին սահմաններէն, դարձեալ իրեն պիտի ըսեն այն ճշմարտութիւնները գեղեցիկ Ցոնաստանի սրբանուէր հողէն, սրբանուէր՝ որովհետեւ անոր վրայ կախեցին ամէնէն մեծ հանճարները որոնք մարդկութեան պատիւը եղան։

Իր վերջին խօսքերը կ'արժէ լսել բառ առ բառ. «Բացուած պայքարին մէջ ուր Թանին նախատալից կը ծածկուի և Լ. Հէրըլս իր պարտականութիւնը կը կատարէ, Թանին կրնայ հաւատի ըլլալ թէ ինքն է որ նկուն պիտի ըլլայ ամէնէն առաջ. որովհետեւ, ինչպէս կ'ըսէ Ժան Պօլ, մենք պիտի կռուինք անոր դէմ մինչեւ որ դժոխքը սառի, և անգամ մը որ սառած է, կռիւը կը շարունակենք սառին վրայ։»

Այս ձայները պէտք է լսենք, միամըտօրէն չտարուելու համար այն հովերէն որոնք կը փչեն յանկարծ տաք ու պաղ և փոթորիկ կը հանեն երեւութական խաղաղութեանը մէջ։

ՀՐԱՆԴ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԸ

Ա՛ս է եղեր Ազգային Ժողով ըսածնին։ Երանի թէ տեսած չըլլայի։

Ի՜նչ աղուոր հաւատք ունէի երբեմն այդ մարմինոյ վրայ, որու ծոցին մէջ շաբաթը անգամ մը կուգային հաւաքուիլ մեր ազգին ամէնէն բանիբուն, ամէնէն կարեւոր, ամէնէն chic, ամէնէն յարգուած և ամէնէն ճարտասան անդամները։

Tu peux te fouiller, mon vieux.

Եւ պատահեցաւ որ անցեալ ուրբաթ օրէն ասդին հաւատքս փոխեմ և սեւ պատանքներու մէջ փաթթեմ գեղեցկագոյն պատրանքներէս մէկը։

Ինծի ըսած էին թէ վերջին տասնըհինգ տարիներէ ի վեր ազգային գործերու անկերպարան վիճակը պիտի բարեկարգուէր մէկ օրէն միւսը, եթէ անգամ մը իրարու քով կարենային գալ մեր հարիւր քառասուն երեսփոխանները։

Եթէ վերստուգութիւն մը քանդակել հարկ ըլլար Ազգային Ժողովին դրան վրայ, ես պիտի առաջարկէի Տանթէի սա իմաստալից պարբերութիւնը։

Lasciate ogni speranza!

Բաներ կան որոնք չատ կը կորսնցնեն իրենց ազդեցութենէն և պատճառած հմայքէն, անգամ մը որ աչքով կը տեսնուին։

Այս տեսակ հմայաթափութեան մը զոհ գացի ասկէ քանի մը ամիս առաջ։

Մաթէնի propos d'un Parisienներու հեղինակ Հատուէնը իմ ամէնէն չատ կարդացած, ամէնէն չատ հետեւած և ամէնէն չատ սիրած գրողս եղած էր տարիներով։

Բարիզ գացի թէ ոչ ամէն հնար բանեցուցի այդ սրամիտ մարդը աչքովս տեսնելու։

Եւ իրիկուն մը Café Cardinalի մէջ բաղդը ունեցայ այդ տարօրինակ մարդուն ձեռքը սեղմելու շնորհիւ բարեկամի մը միջամտութեան։

Տգեղ, հաստ պեխերով, ծաղկաւէր դէմք մը qui ne vous dit rien de bon։

Ձայն մը որ հեռու էր համակրելի ըլլալէ և խոստովանութիւն մը զուրկ որ և է սրամտութենէ։

Սովորական մարդ մը որ կրնար պարտիզպան, խոհարար և կամ կառապան ըլլալ։ Բայց հազար վկայ պէտք է հաւատալու համար թէ այդ trapu մարդը Մաթէնի անզուգական քրոնիկագիրը կըրնար եղած ըլլալ։

Միեւնոյն սպաւորութիւնը հայկական Խորհրդարանէն ներս։

Եթէ այդ մարդիկն են որ պիտի ղեկավարեն ազգային նաւը, չատ աճապարելու պէտք չկայ։

Ժողով չէ այդ… c'est une confusion։ Խօսք չէ որ կը տիրէ հոն, այլ ձայնը, աղմուկը, պոռչտուքը և չփոթութիւնը։

Ամէնէն տիրական խօսքը… զանգակինն է որ արոյրէ քթովը կը թափէ Չերազի ձեռքերուն մէջ չարունակ։

Այդ չատախօս զանգակին ձայնը Արիստակէս Գասպարեանի ձայնին կը նմանի։ Երկուքն ալ բանի մը չեն ծառայեր։

Երբ Ազգային Ժողովին մէջ այնքան կարգ ու կանոն կայ, այնքան discipline, որքան ճաշակ և վայելչութիւն պէտք է փնտռել… Բոստոնէն Պոլիս եկող կիներու գլխարկներուն վրայ։

Երբ Երուսաղէմի խնդրոյն վրայ կ'իյնան, կիրքերը կը բորբոքին, լեզուները դուրս կ'իյնան, կը տաքնան գլուխները, ձայները կը բարձրանան, հայհոյութիւնները կը թռչտին օդին մէջ, սրահը կը տաքնայ, աթոռները սպառնալից և դարձդարձիկ չարժումներ կ'ընեն, Ատենապետը կը չուարի, Հրանդ Ասատուր ոտքի կ'ելլէ, զանգակը կը ճաթի և panique մըն է կը տիրէ։

Ժողով չէ այլեւս, փոթորիկ, ալեկոծութիւն… Եափա։

Սուրբ տեղերու չուրջը դարձող վիճաբանութիւնները աւելի լուրջ հանգամանք մը կ'ենթադրեն և եթէ մարդոցմէ ալ չեն ամչնար մեր երեսփոխանները, գոնէ վախնալու էին Աստուծմէ։

Մեծամասնութեան խնդիրը c'est une autre paire de manches.

Օրակարգին այդ միայուն հարցը լուծելու համար, տեղի ունեցած վիճաբանութիւններու միջոցին երեսփոխաններ կան որ թիւը լրացնելու համար, ամէն մէկը տասը մարդու տեղ կը պոռայ։

Երեսփոխան ըլլալը տեսակ մը sport է մեր մէջ և ժողովի նիստը match մը, որու առաջին մրցանակը կը չահի ամէնէն չատ հաստ ձայն ունեցողը, ան որ ամէնէն չատ պոռալ կրնայ։

Պիտի գայ օր մը որ Չերազի ձեռքերու մէջ յոգնած զանգակին տեղ Ղալաթիոյ եկեղեցիին կոչնակը վեր պիտի բերեն ի կարգ հրաւիրելու համար այն երեսփոխանները որ աւելի չատ կոչում ունին «ճանկըն վար» պոռալու։

Սրահին մէջ նոր թիկնաթոռներ դըրուած են որոնք տակաւին երես չունին… չատ մը երեսփոխաններու պէս։

Հազիւ քանըչորս հատ զետեղուած են այդ թիկնաթոռներէն որոնց վրայ բազմելու իրաւունքը մեվզիլի երեսփոխաններու տրուած է միայն, ինչպէս կ'ենթադրեմ։ Հին ատեններուան երեսփոխանները ատենախօսելու համար, կանխաւ խօսք կ'ուզէին ատենապետէն։ Հիմակուաններուն ուզածը ձայն է։

Խօսքի athlèteներ են մեր պատուական երեսփոխանները որոնց կարգին քանի մը հատներ կան որ figurantի դերը կը կատարեն և լեզու չեն ելած տակաւին։

Անոնց միակ առաքինութիւնը աղմուկ չի հանելն է, և ատիկա արդէն բան մըն ինքնին։

Գաւառներէն և արուարձաններէն ընտրուած երեսփոխաններ կան որոնց երեսը տեսնելուդ պէս անմիջապէս կը հասկնաս թէ… provincial ընտրուած մարդիկ են, ատոնք և կը հիանաս զիրենք հոն ղրկողներուն միամիտ փութկոտութեան վրայ։

Եթէ Բիւզանդիոնի խմբագրութիւնը պատիւն ընէր ինծի հարցնելու թէ ի՞նչ անցաւ դարձաւ անցեալ ուրբաթ օրուան ժողովին մէջ, անգլիացի Նախարարապետին պէս պիտի պատասխանէի.

—Չորս ժամ անցաւ միայն, սիրելի Բիւզանդ էֆէնտիս։

Անցածը ժամանակն էր և մնացածը… հարիւրաւոր սիկառէթներէ արձակուած մուխը։

C'est désespérant, C'est triste։

Առանց գուշակ ըլլալու հիմակուց ըսեմ ձեզի այս ժողովին ապագան։

Մինչեւ որ չորս տարին լրանայ, այս մեր պատուական երեսփոխանները ամեն ուրբաթ Ղալաթիա պիտի երթան, նախ Հայր մեր մը պիտի ըսեն. Չերազ գլուխը պիտի քերէ, յաւիտենապէս խօսք պիտի ուզէ Պարգեւ Փափազեան, Միհրդատ Հայկազն ոտքի վրայ պիտի ըլլայ միշտ և Գրիգոր Զօհրապ բեմէն վար չպիտի իջնայ երբէք։

Մեր պերճախօս երեսփոխանին Գրիգոր Զօհրապի համար կ'ըսեն թէ ahrare Օսմ. Խորհրդարանին մէջ։

Ներդաշնակութիւնը չի խանգարելու համար է արդեօք որ ազգային Ժողովին մէջն ալ ամէնէն ahrare կը համարուի։

Ե. ԱԼՓԻԱՐ

Տ. ՆԵՐՍԷՍ ՎՐԴ. ԽԱՐԱԽԱՆԵԱՆ ԵՒ ԻՐ ԹՇՈՒԱՌ ՀՕՏԸ

Ութ-տասօրէն վերջ, մայրաքաղաքէն կը մեկնի Տուրուբերանի վաստակաւոր Առաջնորդ Տ. Ներսէս վարդ. Խարախանեան, Մշեցի տոհմիկ վարդապետը, Բաղէշի բանտարկեալը, Երուսաղէմի աքսորականը։

Կը մեկնի կարօտով, կը մեկնի և տարտերով։ Կարօտով՝ որովհետեւ 16 տարիներէ հետէ բռնի հեռացուած էր այն հօտէն, զոր կը սիրէր, այն հողէն, զոր կը պաշտէր։ Տարտերով՝ որովհետեւ հոն՝ ուր պիտի երթայ, ծով ծով ցաւեր կան, չատ լայն, չատ խորունկ վէրքեր։ Հո՛ն, իրեն սպասողներ կան, իր ողջոյններուն, սփոփարար հաւաստիքներուն, հայթայթելիք օժանդակութիւններուն։

Օժանդակութի՜ւն, հողէ ու խրճիթէ զրկուածին, ուտելիքի, սերմանելիքի կարօտ եղողներուն, անոնց, որ անօթի են, սերմ ու տաւար չունին, անոնց որ մերկ ու մատուռեան, կը տառապին ձիւնով ձմեռուան, արեւով ամառուան դէմ։

Ինչո՞ւ և ի՞նչ ընէ.

Ինքը վշտագնած, իր հօտը տանջուած. վարդապետը չունեւոր, Տարօնը չքաւոր, ինքը վաղեմի-անձնուէր հայ եկեղեցականութեան տիպար, իր ժողովուրդը տակաւին երկիւղած իր հինաւուրց Աստծուն և հազարաց պապերու անմոռանալի, այլ քայքայուն յիշատակարաններուն…

Ժողովուրդը մեծ յոյս ունի առաջնորդին հետ՝ Աստծուն վրայ, զի վերջապէս ա՛յս է Հայաստանի չինական հայ ժողովրդին հաւատքը ու փիլիսոփայութիւնը։ Ե. դարու հոգեցունց փիլիսոփայութիւնը, Ղեւոնդի ջերմեռանդութիւնը, Վարդանանց տոհմասիրութիւնը Հայաստանի մէջ դեռ չեն մոռցուած. ո՛չ, և ապացոյց՝ վերջին բռնապետական չրջանին այդ ռամիկ, այդ միամիտ, այդ մշակ, այլ մատաղ տարրին անհուն զոհաբերութիւնը, լեգէոնը ջախջախ սեւէ, մեծ ու փոքր նահատակներու, մարտիրոսներու՝ թէ լեռներու, թէ դաշտերու մէջ, թէ ձորերու և թէ գետերու ու վտակներու մէջ։

Եւ հայրենապաշտութիւնը, սուրբ հայրենասիրութիւնը Հայաստանցի հայուն նուիրական մէկ առաքինութիւնն եղած է, և մեծագոյն ազդակն իր գոյութեան, իր հայաստանցիի կեանքին։

Ժողովուրդը կը պաշտէ իր պապենի հողերը, զոր ոռոգած է իր քրտինքով. կը պաշտէ և չի թերանար Լուսաւորչայ հաւատքի մէջ։

Հակառակ այն սոփեստութեան թէ հաւատքը ոչինչ է… քինկ-երկիւղած Հայաստանցին դեռ վառ կը պահէ Վարդանանց եկեղեցականութեան առկայծեալ ճրագը, ան՝ անմռունչ կը մատուցանէ իր զոհաբերութիւնը, ո՛չ անոնց նման, որ կ'աղաղակեն, կը շաղակրատեն, և կը խուսափին անձնազոհ ըլլալէ։

Ներսէս վրդ. Խարախանեան կը մեկնի հայրենիքը առանց փողի, նոյն իսկ զուրկ ճանապարհածախսէ. Թէեւ մեր խնդրածն աս չէր։ Ան չունի իր ձեռքին տակ լումաներ, գթութեան լումաներ, որպէս զի բաշխէ գթութեան կարօտ եղողներուն։

Բիւրաւոր կարօտեալներ ոգեպահիկ պիտի ուզեն իրմէ. 8000ի մօտ կարօտեալներ կան Սասնոյ ձիւնապատ բարձրաւանդակներու վրայ, 14—15,000ի մօտ Թշուառներ Մշոյ բազմահայ դաշտին ու քաղաքին մէջ, 6—7000 մըն ալ Նինձի, Խութայ, Բռնաշէնի, Պուլանըգի, Վարդոյի գաւառակներուն մէջ։

Եւ այս կարօտներէն 3000ը անտէրունչ, անօթի և մերկ որբեր են։ Գիւղացի որբերն ու մատղաշ հօտաղները չէ թէ միայն հացի, հալաւի կարօտ են, այլ ծարաւի են ուսման, ծարաւի գիտութեան։

Կը ցանկան ուսանիլ, բարձրանալ՝ ապրիլ կարենալու համար. բազմաթիւ մատաղ ուսանողներ տեսեր եմ, որ ձիւն ձմեռնոցով, անօթի-մերկ՝ ժամերով ճամբայ կորեր, քաղաքը վազեր են գիրք, թուղթ, գրիչ-թանաք խնդրելու, ու չեն գտեր։ Դասագրքի, դասական առարկաներու ճշմարիտ սով կայ հոն, հո՛ն, ուր գրավաճառանոց մը իսկ չկայ, ուր սակայն 100,000է աւելի Հայ բնակչութիւն մը կայ, աչքէ հեռու, աւարի ու խաւարի զոհ։ Հազարաւոր որբերէն հազիւ 140-160ը պատսպարուած են Ս. Կարապետի, Ս. Առաքելոց, Ս. Յովհաննու և քաղաքի չորս աղքատիկ որբանոցներու մէջ, որոնց հագածը՝ պատառոտուն չորեր են, որոնց կերածը կիսելի չորաբեկ հաց է, սե՛ւ հաց, զոր նոյն իսկ մարդկային անօնդ պէտք չէր ընդունիլ, և եթէ այն ալ առատօրէն գտնուէր այն Տարօնին մէջ, որ 25-30 տարի առաջ լի էր հացով-Թանով, իր լիութեան մէջ առատաձեռն, այնպէս որ 1894էն և անկէ վերջ ալ ամբողջ Սասունի Թալանուած ու Թշուառացած հայ ընտանիքները հիւրընկալեց ու կերակրեց, իր գեղջուկ, առատաբաշխ սեղանէն, որ պատրաստ էր ամէն կարգի հիւրերու։ Այդ առատութիւնը, իր արդար քրտինքին վաստակն էր, իր գութանին, արօրին սուրբ արտադրութիւնը, որմէ հայ հողագործին ստուար մեծամասնութիւնը զրկուած է այսօր։ Տուէք արօրը, գութանը այս մշակին և պիտի տեսնէք որ ան պիտի բարձրանայ չուտով անօթի ու մուրացիկ անդունդէն։ Հայ հողագործին նախկին վիճակը ծանօթ ըլլալով ինծի, չէի կրնար հարկաւ համաձայնիլ մէկցի մեր Թուրք պաշտօնակցի յառուցած այն առարկութեան (Օսմ. Խորհրդարանի 34րդ նստին մէջ), որ դաշտեցիներու Թշուառութիւնը դարմանելու հա-

---

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (6)

ԳԱՂՏՆԻՔ
ՌՈՒՍ ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԵԱՆ
ՀԱՒԱՏԱՓՆՆԱԿԱՆ ՈՃԻՐՆԵՐ

ԲԱԽՏԻՆ ՁԳՈՒԱԾ ԳՈՐԾ

Ռուսական յեղափոխութեան ամէնէն վճռական օրերուն, քաղաքական ոստիկանութիւնը դասալիք եղած էր, ինչպէս առիթը ունեցայ ըսելու։ Հետեւաբար ոստիկանները չէին կրնար ճանչնալ այն անձերը, որոնք խիստ գործօն մասնակցութիւն մը ունեցած էին ազատութեան շարժումին։ Բայց Պ. Շէվլիաքօֆ չշուարեցաւ այդ բանին առջեւ։ Կասկածելիներու ցանկ մը ուզեց, անոնց մէջէն երեք հարիւրի մօտ անուն ընտրեց և հրաման տուաւ որ ձերբակալեն այդ մարդիկը։

Առանցմէ 255 հոգին միայն յաջողեցան ձերբակալել։ Թէեւ արդիւնք չունեցան կատարուած խուզարկութիւնները, սաստ հանդերձ ամենքն ալ ծակը նետուեցան։ Ու հոն մոռցուեցան անոնք։

Ապրիլի մէջ միայն մտքերնին ինկաւ թէ այդ մարդիկը բանտն էին, և ատիկա շնորհիւ բանտի տնօրէնին, որ հրահանգ խնդրեց աւելի երկար ատեն վար դնելու համար զանոնք։

Այն ատեն Շէվլիաքօֆ ինծի յանձնեց բանտարկեալներէն մէկ քանիին հարցաքննութեան ենթարկելու գործը։

Թղթածրարները քննած միջոցիս տեսայ որ անոնց յանցապարտութեան իբր միակ ապացոյց սա յիշատակութիւնը միայն կար իւրաքանչիւր անուան առջեւ. «գաղտնի տեղեկութեանց համաձայն, կը պատկանի լեհ ընկերվարական կուսակցութեան, հրեայ գործաւորական կուսակցութեան եայլն…»

Վարչութեան մէջ տիրող իրերու վիճակին քաջատեղեակ ըլլալուս, իսկոյն ըմբռնեցի թէ ամբաստանեալներուն մէջ չատ մը անձեր կային, որոնք բնաւ առընչութիւն չունէին յեղափոխական շարժումին հետ։

Ըսածս ապացուցանելու համար, մէկ պարագայ միայն առաջ պիտի բերեմ։ Ըսթուրցի քաղաքապետարանը գացի — ուր ընդհանրապէս կը կատարուի քաղաքական գործերու նախնական քննութիւնը — և արձանագրութեան դիւանը կանչել տուի ցանկին մէջ գտնուած առաջին ամբաստանեալը, Ժան Բուլիաք անուն, 19 տարու, արհեստով տպագրիչ։ Գաղտնի տեղեկութեանց համաձայն, լեհ ընկերվարական կուսակցութեան անդամ նկատուած էր ան։

Կը ճանչնայի Ժան Բուլիաքը. քաղաքական գործի մը խառնուած էր արդէն։ Որքա՜ն մեծ եղաւ զարմանքս, երբ բանտապանը իմ առջեւս բերաւ ծերունի մը։

—Ձեր անունը և մականունը ի՞նչ է, հարցուցի ապշահար։

—Ժան Բուլիաք, 45 տարեկան, դըռնապան, պատասխանեց։

—Շատո՞նց ձերբակալուած էք։

—Չորս ամիսէ ի վեր։

—Ի՞նչ ամբաստանութիւն կայ ձեր վրայ։

—Ես ալ չեմ գիտեր։

—Ո՞վ ձերբակալեց ձեզ։

—Մեր նահանգային ոստիկանապետին օգնականը. ի զուր բողոքեցի. օգուտ չըրաւ. Նորէն ծակը նետել տուաւ զիս։ Ոչ մէկ յանցանք գործած եմ։ Տասնըչորս տարիէ ի վեր դռնապան եմ միեւնոյն տան մէջ, և ոստիկանութեան հետ գործ ունեցած չեմ բնաւ։

Շլմորած էի, մանաւանդ որ հարցաքննութիւնը շարունակելով երեւան հանեցի թէ Ժան Բուլիաք ո՛չ միայն յեղափոխական ո և է կազմակերպութեան չէր պատկաներ, այլեւ ամենափոքր գաղափար մը իսկ չունէր քաղաքական շարժումին վրայ։

Խորհեցայ թէ թիւրիմացութիւն մը ըլլալու էր գործին մէջ. ուստի Շէվլիաքօֆի մօտ գացի, խնդրելու համար որ իսկոյն ազատ արձակուի այդ անմեղը։ Բնաւ մըտքէս չէր անցներ որ իմ առաջարկս պիտի մերժէր. այս պատճառաւ ազատ արձակման հրամանագիր մը խմբագրեցի, և Շէվլիաքօֆի կը մնար ստորագրել զայն։ Բայց Շէվլիաքօֆ ցուրտ շեշտով մը պատասխանեց ինծի.

—Սիրելիս, ատեն չունինք այդպիսի մանրամասնութիւններով զբաղելու։ Եթէ սխալ փնտռուի, այն ատեն հարկ պիտի ըլլայ բանտէն արձակել ամենքն ալ։

Շէվլիաքօֆ իբր եզրակացութիւն ինծի խնդրեց որ քննութիւնը առաջ տանիմ։

Քանի մը օր յետոյ, նորէն խօսեցայ Բուլիաքի վրայ։ Այն ատեն Շէվլիաքօֆ նեղացաւ, գործին քննութիւնը ձեռքէս առաւ և ուրիշ պաշտօնատարի մը յանձնեց, Արիսթոֆ անուն։ Սակայն Արիսթոֆի պատմեցի Բուլիաքի գործը։

Քննութիւնը չուտ վերջացաւ և իր բանտակիցներէն չատերուն պէս, Բուլիաք ալ, վարչական կարգադրութեամբ, Սիպերիոյ ամէնէն ամայի մէկ կողմը աքսորելու որոշում տրուեցաւ։ Ճամբայ ելած օրն իսկ իմացուց այդ բանը։

Շէվլիաքօֆի վրայ վազեցի, և յայտարարեցի թէ Թոյլ չպիտի տայի որ այդպիսի անարդարութիւն մը գործուէր, թէ Բուլիաք դատապարտութեան արժանի չէր։ Նոյն իսկ Շէվլիաքօֆի ըսի թէ հարկ եղածը պիտի տեղեկագրէի ոստիկանական բարձրաստիճան պաշտօնատարին։

Հանդարտեցնելու համար զիս, Շէվլիաքօֆ խոստացաւ յաւելուածական քննութեան մը ձեռնարկել։ Եւ որովհետեւ կը ճանչնայի զինքը, պնդեցի որ աքսորականներու թափօրին մէջէն դուրս հանուի Բուլիաքը։ Ակամայ ըրաւ այդ բանը։ Տեղեկագիր մը խմբագրեց, որով կը խոստովանէր թէ սխալ մը գործուած էր և թէ Բուլիաք չէր պատկաներ պայքարի կազմակերպութեան։ Բայց Բուլիաքի կասկածելիութիւնը նկատի առնելով՝ տեղեկագրին մէջ կ'առաջարկէր վար դնել Բուլիաքը։

Խեղճ Բուլիաք ինը երկար ամիսներ ալ հեծեց զնդանին մէջ։

ՏԱՆՋԱՆՔԻ ԽՈՒՑԸ
ԱՄԵՆՔՆ ԱԼ ԱՆՄԵՂ

Ասկէ առաջ ըսի թէ 257 ամբաստանեալներուն տուներ կատարուած խուզարկութիւնները ապարդիւն եղած էին։ Ու խորհեցայ որ ամենքն ալ, գէթ մեծագոյն մասը, Բուլիաքի պէս անմեղ էին։ Այդ միջոցին յեղափոխական գրականութիւնը ու զէնքերը կը վխտային ամէն տեղ, մինչ ամբաստանեալներէն և ոչ մէկուն մօտ այդպիսի բան գտնուած չէր. ուստի հետեւցուցի որ ամենքն ալ յեղափոխութեան հետ կապ չունէին։ Սակայն բոլորն ալ (Շէվլիաքօֆի ստացած գաղտնի տեղեկութեանց վրայ) Սիպերիա աքսորուեցան, 257 ընտանիք սոսկալի անձկութեան մը մէջ ձգելով։

ՏԱՆՋԱՆՔՆԵՐԸ

Այն գործը, որուն վրայ խօսեցայ քիչ մը առաջ, ռուս յեղափոխական նահատակներուն պատմութեան մէջ կը կրէ սա անունը. «Թրէքօֆի գործը»։ Սակայն ատիկա բան մը չէ այն գործերուն բաղդատմամբ, որոնց վրայ պիտի խօսիմ, և ուր անլուր չարչարանքներու միջոցաւ վկայութիւններ առնուած են ամբաստանեալներու բերնէն։

Ընդհանրապէս քաղաքական ոստիկանութիւնն (ոստիկան-զինուորներու մասնաւոր գունդ կամ Օխրանա) է որ կը զբաղի քաղաքական գործերով։ Եթէ երբեք կանոնաւոր ոստիկանութիւնը միջամտէ ալ, յաճախ քաղաքական ոստիկանութեան հրամանով կ'ընէ այդ բանը։

(Շարունակելի)

մար առաջին պայմանը ցոյց կուտար Արածանիի ջրերով ոռոգումը… և ստիպւած էի յայտարարել նոյն ատեն, թէ դաշտին ոռոգումը յարաբերական չէ մեր սոսկալի թշուառութեան, որ առաջ եկած է նախորդ բռնապետական չրջանին անտանելի չարիքներէն… և առաջարկեցի նախ հաց, սերմացու, լծկան և ապա ոռոգում։ Ինչպէս ուրիշ անգամ ալ յայտարարած եմ, դարձեալ կը յայտարարեմ թէ թշուառացած հայաբնակ գաւառներու մէջ ո՛չ մէկ տեղ այնքան կարօտութիւն, այնքան աղքատութիւն կը տիրէ, որքան դժբախտ Տարօնոյ մէջ, ուր հայկական հոծ-ստուար բնակչութիւն մը Հայաստանի մանրանկարը կը ցուցադրէ չատ խօսկալիօրէն։

Տարօնոյ միջին և բազմահայ Պուլանըխը և Մանազկերտը Հինն Հայաստանի Հայեաց դաշտը, անման իր արգասաւորութիւններով, ուր բռնապետական չրջանէն առաջ՝ դեռ կը մնային Միլիք-Ռէշեններու փարթամ օճախները․ մինչ այժմ յետին աղքատութեան և թշուառութեան մէջ, բազմաթիւ ընտանիքներ ցանուցիր, բազմաթիւ թոնիրներ ամայացած, Պուլանըխը որ իր ցորենի չտեմարաններով բանակներ կը կերակրէր, այսօր աւերաութիւններէն, թալաններէն ինքը անօթի, պարտական է։

Տուրուբերանի մէջ 300է աւելի հայ գիւղերու ցանկ մը կայ և այդ ցանկին մէջ կը տիրէ զրկանքի և կեղեքման աղքատութիւնը, որուն այցելութեան—մխիթարութեան պիտի երթայ Հայր Խարախանեան, առանց ո և բաւարար նպաստի ու դատարկաձեռն, և սակայն չպիտի կրնայ սրբել արցունքները գոնէ Ս. Կարապետի և հիւղեալ վանքերուն այն խղճուկ որբերուն, որոնք զինքը պիտի պաչարեն՝ խնդրելով նիւթական և բարոյական հացը։

Այդ որբերէն 50-60ը Ս. Կարապետի Մայրավանքին մէջն են, այդ ինկած, քայքայուած մենաստանին ժողովրդական հինաւուրց ուխտավայրին մէջ, ուր տառապած ուրիչ այլ բնիկ հոգեւորական մը՝ բազմաչխատ Տ. Վարդան վարդապետ Ցակոբեան չնայելով թէ վանքն ալ աղքատ է ու պարտական, հաւաքած է զանոնք փողոցներէն, սարերէն ու ձորերէն ու դժուարաւ կը հասցնէ չորաբեկ կլկըլէն պատառը։

Ահա տեսէք թէ ո՛րքան կարօտութիւններ կան և որքան տարտեր։

Այդ կարօտութիւններուն, այդ տարտերուն համար ստիպուած ենք մայրաքաղաքիս բարեսէրներու, կրթասէրներու կոչ մը ընել, որ հնարաւոր օժանդակութիւնը հասցնեն Հայաստանցի վարդապետին՝ կաթիլ մը ջրիկ սրսկելու Տարօնոյ ծով կարօտութեան՝ ի սէր հացի և ուսման անօթի տառապածներուն, ուրե՛մն.

Տուէք խնդրեմ, տուէ՛ք վարդապետին՝ տուէ՛ք զրկուածներու համար ինչ որ ձեր սրտէն կ'անցնի, հոգ չէ թէ աննչան դումար մը ըլլայ այն՝ նոյն իսկ ծրարիկ մը թղթի, գրիչ մը, մատիտ մը, չապիկ մը, բաճկոն մը, գրքոյկ մը, լումայ մը, օրաթերթ, հանդէս են, որոնց ամէնուն ալ կարօտութիւնը կայ և կարեւոր պէտքը։

Տուէք ինչ որ կարելի է առանց ծանրանալու ձեր քսակին վրայ. փչրանքներն իսկ իրենց արժէքն ունին։

Շատ տեղերու համար նուիրած էք ու չարունակ տուած։ Գաւառացիներու այս մուրացիկ կոչերը իրա՛ւ, չատ եղան, բայց կ'ըմբռնէք թէ կարօտութիւնն ալ աննուն է։

Երկրագործ Հայաստանցին եթէ անգամ մը կանգնի իր արօրին ու մաճին գլուխ, աչխարհներ կրնայ կերակրել, դժբախտաբար հողի վաստակէն զուրկ է, զուրկ է և ապրուստէն։

Մի՛ ձանձրանաք, Աստուած սիրէք, հնարաւորը միայն կը խնդրենք, զրկուած Հայ հողագործութեան համար։

Դարձեալ կը խնդրենք օգնեցէք արժանաւոր վարդապետին, որ ան ալ օգնէ սեւաւոր աղքատին։

ԳԵՂԱՄ(*)

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱԼՔԱՆԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

ՍԵՐՊԻՈՅ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

Սերպիոյ կողմէ Ռուսիոյ տրուած պատասխանին նկատմամբ, զոր հրատարակեցինք երէկ հեռագիրներու բաժնին մէջ, ուշ ատեն նաև հետեւեալ հեռագիրները ստացանք,

Բարիզ, 4 մարտ.— Աժանս Հավասի մէկ դեկոյցը կ'ըսէ.— Սերպիա Պելկրատի ռուսական դեսպանին յանձնեց իր պատասխանը, որ տէրութեանց պիտի հաղորդուի։ Այդ պատասխանին մէջ Սերպիա կ'ըսէ թէ իր տրամադրութիւնները խաղաղասէր են և թէ իր զինուորական նախզգուչութիւնները զուտ պաշտպանողական հանգամանք մը ունին։ Միայն փափաքող է որ սահմանագլուխներուն վրայ սովորական վիճակը հաստատուի։ Սերպիա բան մը չի պահանջեր և որոշած է տէրութեանց յանձնել իր չահերուն հոգածութիւնը, եթէ ճանչնան Պոսնայի ու Հերսէքի կցումը։

Բեգերապուրկ.— Բեգերապուրկի հեռագրական Գործակալութիւնը ստոյգ աղբիւրէ կ'իմանայ թէ սերպ կառավարութիւնը, ռուսական ծրագրին վրայ խորհրդակցելէ ետքը, պատասխաներ է թէ Սերպիա մտադիր չէ պատճառ տալու Աւստրիոյ հետ պատերազմի մը, ո՛չ ալ իր սովորական յարաբերութիւնները և բարեկամական դրացիութիւնը փոխելու այդ տէրութեան հետ։ Միանգամայն հողային կամ տնտեսական փոխարինութիւններ չի պահանջեր Պոսնայի խնդրոյն առթիւ, սակայն ձեռնպահ մնալով հանդերձ այդ խնդրէն, որուն որոշումը կը պատկանի Պերլինի դաշնագրութիւնը ստորագրող տէրութեանց, Սերպիա ինքզինքը բոլորովին կը յանձնէ անոնց իմաստութեանը և արդարասիրութեանը։

Քէօլն.— Պերլինէն հետեւեալը կը հեռագրեն Քէօլնիշէ Զայթունկի.—«Ռուսիոյ, Ֆրանսայի, Անգլիոյ ու Իտալիոյ կողմէ տրուած խորհուրդին պատասխանելով, Սերպիոյ նախարարապետ Պ. Նովաքովիչ բացորոչապէս յայտարարեց թէ Սերպիա չի պնդեր իր հողային պահանջումներուն վըրայ և թէ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ կողմէ իրեն գրգռութիւն նկատուելիք ամէն բանէ պիտի զգուչանայ։ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ և Թուրքիոյ միջեւ գոյացած համաձայնութեան հետեւանքով, Սերպիա կարգադրուած կը նկատէ Պոսնայի խնդիրը, այն եղանակով որ այլ ևս չի կրնար միջամտել անոր։

ԻՏԱԼԻՈՅ ԹԱԳՈՒՀԻԻՆ ՄԷԿ ՆԱՄԱԿԸ

Վերջերս լուր եկաւ թէ Սեւ Լերան Միլէնա իչխանուհին իր աղջիկէն՝ Իտալիոյ Ելէնա թագուհիէն նամակ մը ստացած է, որով թագուհին կը վստահացնէ իր մայրը և Սեւ Լերան ժողովուրդը թէ Իտալիա ու ինք ամէն տեսակ աջակցութիւն և օգնութիւն պիտի ընեն։ Նամակին վերջաւորութեանը մէջ նաեւ գրուած է եղեր.— «Ամէնքդ ալ վստահ եղէք որ այն օրը երբ տեսնեմ վախճանը հայրենիքիս և հերոսներուն, եղբայրնե՛րս, այլ ևս երկար ատեն պիտի չկրեմ Իտալիոյ թագը»։ Վիեննայի թերթերը իտալական աղբիւրէ կ'իմանան թէ Ելէնա թագուհին այդ տեսակ նամակ մը կամ անոր նման ման մը բնաւ չէ գրած։

Մ. ՆԱՀԱՆԳԻՑ ՆՈՐ ՆԱԽԱԳԱՀԸ Պ. ԴԱՖԹ ՊԱՇՏՕՆԻ ԿԸ ՁԵՌՆԱՐԿԷ

Ուաչինկթընէն առջի օրուան թուականով հեռագիր մը կ'ըսէ.—Կէսօրին տեղի ունեցաւ հանդիսական արարողութիւնը Պ. Դաֆթի պաչտօնի ձեռնարկելուն՝ իրրեւ 26րդ նախագահ Մ. Նահանգաց։ Ձիւնի մեծ փոթորիկին հետեւանքով, արարողութիւնը կատարուեցաւ Ծերակոյտին սրահին մէջ։ Սակայն, հակառակ գէչ օդին, զօրահանդէս կատարուեցաւ, որուն մասնակցեցան 25,000 զինուորներ։ Երդումի արարողութենէն ետքը, Պ. Դաֆդ ընդունեց չնորհաւորութիւններ և ամէնէն առաջ նախորդ նախագահ Պ. Ռուզվէլդինը։ Ցետոյ Պ. Դաֆդ ճառ մը արտասանեց, ըսելով որ իր վարչութեան յատկանիչը պիտի ըլլայ Պ. Ռուզվէլդի ձեռնարկած բարենորոգմանց պահպանումը և կիրառումը։ Այդ բարենորոգմանց նպատակն է վերջ մը տալ իրաւասութեանց զեղծումներուն դրամատէր մեծ ընկերակցութեանց՝ երկաթուղիներու, ճարտարագործութեան և վաճառականութեան կուսակներուն վրայ՝ Մ. Նահանգաց զանազան մասերուն միջեւ։ Պ. Դաֆդ պէտք ցոյց տուաւ բարեփոխել «դըրստ»ներու դէմ օրէնքները՝ առանց գործածած մարդոց օգտին համար. Նաեւ պատուաւոր ու յառաջդիմական միջոցներ հաստատել։ Պ. Դաֆդ յայտարարեց թէ մաքսային սակացոյցին վերաքննութիւնը ստիպողական պէտք մըն է։ Բանակին և նաւատորմիղին զարգացումը անհրաժեշտ է, որպէս զի կարելի ըլլայ դիմադրել դուրսէն կատարուելիք հաւանական յարձակումներու. Նաեւ արշաւախումբ մը ունենալ՝ պէտք եղած ատեն Մընրոէի վարդապետութիւնը պաշտպանելու համար։ Զօրաւոր նաւատորմ մը խաղաղութեան լաւագոյն պահապանն է միւս ազգերուն հետ, ինչպէս նաեւ լաւագոյն գործիքը Մ. Նահանգաց ազդեցութեանը նպաստելու միջազգային գործերու վրայ։ Մ. Նահանգաց միջազգային քաղաքականութեան նպատակը պիտի ըլլայ միչտ խաղաղութեան պահպանութիւնը։ Պ. Դաֆդ յետոյ պէտք ցոյց տուաւ բարենորոգելու պանքաներու վերաբերեալ օրէնքները. Նաեւ պարզեց Բանամայի ջրանցքին կարեւորութիւնը վաճառականութեան համար։ Պ. Դաֆդ խօսեցաւ նաեւ Ֆիլիպպեան կղզիներու վիճակին և սեւամորթներու ու գործաւորներու խնդիրներուն վրայ։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

Սպանիոյ ներքին գործոց նախարարը յայտարարեր է թէ արքայական պալատան մօտ գտնուածը հրախաղութեան պարզ փամփուչտ մըն է՝ արքայական պարտէզին դուրսը դրուած՝ Պալատէն 500 մեդր հեռուն։ Կը հերքուի այն լուրը թէ այդ պարագային հետեւանքով ձերբակալութիւններ տեղի ունեցած ըլլան։ Քորեսբոնտէնսիա Տ՚էսբանիա, սակայն կարեւորութիւն մը կուտայ այդ խնդրոյն, ըսելով որ Քրիսթինա մայր թագուհին քիչ մը վերջը նոյն տեղէն անցեր է։

—Ֆրանսայի Երեսփ. Ժողովը կը չարունակէ եկամուտի տուրքին վիճաբանութիւնները։ Պ. Միլա իր առաջարկութիւնը պարզեց, ըսելով որ եկամուտի տուրքին կիրառումը պէտք է ձեռնարկել միեւնոյն ատեն բարեփոխելով գաւառային և համայնքներու տուրքերը։ Ելմտական նախարար Պ. Քայյօ և Պ. Պ. Ժօռէս ու Բէյլըդան դէմ խօսեցան այդ առաջարկութեան, բայց Ժողովը 257ի դէմ 263 ձայնով քուէարկեց անոր նկատառումը. Նաեւ որոչեց յաջորդ նիստին չարունակել եկամուտի տուրքին վիճաբանութիւնները։

—Ֆէրտինանտ թագաւորը, առջի օրը, Պուքրէշ ժամանեց և կայարանին մէջ ընդունուեցաւ Ռումանիոյ թագաւորին կողմէ, որուն հիւրը եղաւ։ Երէկ ալ ճամբայ ելաւ դէպ ի Պուլկարիա։

—Հունգարիոյ Երեսփ. Ժողովը երրորդ ընթերցումով ընդունեց եկամուտի և ճարտարագործութեան տուրքերը։

—Սոֆիայի մէջ, հինգչաբթի օրը, Պուլկարիոյ անկախութեան տարեդարձին առթիւ կատարուած գոհաբանական աղօթքին ատեն դիւանագիտական ներկայացուցիչներէն միայն ռուսականը ներկայ էր՝ իր պաչտօնեաներովը։

—Սերպիոյ կառավարութիւնը արգիլեց ալիւրի, ցորենի, եգիպտացորենի, հաճարի, վարսակի, գարիի, խարի և յարդի արտածումը։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ

Երէկ ծանուցինք թէ Սուլթանը որոչած է Խաթթը Հիւմայունով մը երեք ամիս երկարել Օսմ. Խորհրդարանին նստաչրջանը։ Նորագոյն լուրի մը նայելով Սուլթանը անձամբ Խորհրդարան պիտի երթայ՝ Խաթթը Հիւմայունը կարդալ տալու, որ, նստաչրջանին երկարաձգումը ծանուցանելով հանդերձ, պիտի յայտարարէ երեսփոխաններուն թէ Սուլթանը գոհ մնացած է իրենց հայրենասիրական զգացումներէն և թէ նստաչրջանը երկարելուն պատճառը այն է որ Երեսփ. Ժողովին գումարումէն երկիրը ամէն կերպով օգտուի։

ՄԵԾ ԿՂԶԻԻ ԱՐԳԵԼԱՓԱԿՆԵՐԸ

Ձեռնհաս իչխանութիւնը հարկ դատեց հարցաքննութեան ենթարկել նախկին Սպարապետ Րիզա, Թոփխանէթարանի նախկին վերատեսուչ Զէքի, պալատան նախորդ առաջին քարտուղար Թահսին, Ջիւլիւֆիլ Իսմայիլ և զինուորական ընդհանուր դատախազ Րէչիտ փաչաները ապօրէն կերպով կարգ մը անձերու բանտարկութեանը ու աքսորուելուն պատճառ եղած ըլլալնուն համար։ Աստոնցմէ Զէքի ու Թահսին փաչաներուն կոչնագիր ղրկուեցաւ, սակայն երկուքն ալ պատասխանեցին թէ հիւանդութեան տակ կը գտնուին, որով դատական նախարարութեան որոչմամբ հարցաքննիչ դատաւոր Մէհմէտ պէյ, առջի օրը, Մեծ Կղզի գնաց։ Խոստ պէյ ալ այսօր կամ վաղը Վանիքէօյ պիտի երթայ՝ նախկին Սպարապետ Րիզա փաչան հարցաքննելու։ Միւսներն ալ հարցաքննուելէ ետքը, տեղեկագիրները ընդհանուր դատախազութեան յանձնուելով ատոնց ամէնքն ալ դատաստանի պիտի ենթարկուին։

ՄՈՒՐԱՏ ՊԷՅԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ

Պոլսոյ Ֆէրահ թատրոնին մէջ, առջի գիչերը, երկկոյթ մը սարքուած էր և Միզանի լրագրին տէր Մուրատ պէյ ալ հրապարակախօսութիւն մը պիտի կատարէր։ Թատերախաղը ներկայացուելէն առաջ, Մուրատ պէյ կատարեց հրապարակախօսութիւնը, նիւթ ունենալով Հռոմի պատմութիւնը. պարզեց Հռոմի ակզբնաւորութիւնը և բարգաւաճման ու յետոյ անկման պատճառները՝ բաղդատելով Թուրքիոյ արդի կացութեան հետ։ Այդ միջոցին մէկ քանի անձեր (որոնք, կ'ըսէ Սէրպեհգի, Շէրէֆ փողոցի մաքինոյն կողմէ զետեղուած էին թատրոնին ամէն կողմերը) սկսան աղմուկ հանել և պոռալ.— «Մուրատ պէյը չենք ուզեր»։ Սակայն Մուրատ պէյ նորէն չարունակեց։ Աղմուկ յարուցանողները նոյն իսկ զէնքով սպառնալիք ըրին։ Աղմուկին հեղինակներէն մէկն ալ ոտքի ելլելով ըսաւ.— «Զինւորութեան դաս առնելու եկած չենք. Օսմ. զինուորը օսմ. զինուոր է»։ Իգտամի խմբագրապետ Ալի Քէմալ պէյ բեմ ելլելով ուզեց ժողովուրդը հանդարտեցնել, բայց անոր դէմ ալ զէնքով սպառնալիք ըրին։ Ալի Քէմալ պէյ կուրծքը բանալով ըսաւ.— «Վատութիւնը և քաջութիւնը չեն կրնար միանալ. վատը չի կրնար քաջ ըլլալ։ Պատիւ և քաջութիւն ունեցողը թո՛ղ զարնէ. աւասիկ կուրծքս բաց է։» Այս խօսքերը թէեւ ծափահարուեցան, սակայն հակառակորդները նորէն աղմուկը կը չարունակէին ու կը սուլէլէին։ Ոստիկանութիւնը հասնելով հանդարտութիւնը վերահաստատեց։ Ցուցարարներուն ոմանց ձեռքէն զէնքերը առնուեցան և մէկ քանիներն ալ ժողովըրդեան կողմէ թատրոնէն վտարուեցան։ Մուրատ պէյ կրցաւ չարունակել իր հրապարակախօսութիւնը։

ԴԱՏԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐ ՐԷՖԻԳ ՊԷՅԻ ՄԱՀԸ

Դատական նախարար Մանիսաիզատէ Րէֆիգ պէյ, որ, ինչպէս ծանուցինք, հոգեվարք էր, առջի գիշերը ժամը 9ին մեռաւ Գատըգիւղի իր բնակարանին մէջ։ Ցուղարկաւորութիւնը այսօր կատարուեցաւ։ Մարմինը Շիրքէթի 50 թիւ չոգենաւով Գատըգիւղէն Սիրքէճի տարուեցաւ, ուրկէ հանդիսական թափօրով մը Ֆաթիհի մզկիթը փոխադրուեցաւ ուր մեռելական աղօթք մը ետքը, ամփոփուեցաւ Զարչամպայի կողմը՝ հօրը՝ վճռաբեկ ատեանի նախկին անդամ Մանիսասիզատէ Րէուֆ պէյի գերեզմանին մօտ։ Ցուղարկաւորութեան ներկայ էին ծերակուտականներ, երեսփոխաններ, զինուորական պատգամաւորութիւններ, փաստաբաններու կաճառը, իրաւագիտական վարժարանին ուսանողները եայլն։

—Մանիսաիզատէ Րէֆիգ պէյ որդին է վճռաբեկ ատեանին նախկին անդամ Մանիսաիզատէ վախճանեալ Րէուֆ պէյի, 57 տարեկան էր. բարձրագոյն նախակըրթարան մը և յետոյ Սուլթանիէ վարժարանին՝ իրաւագիտական համալսարանը յաճախելէ ետքը, հուգուգի դատարանին քարտուղար եղաւ։ Ցետոյ փաստաբանութեան ասպարէզը մտաւ. վարեց նաեւ տուրքերու վարչութեան, ծովային նախարարութեան և կրթական նախարարութեան իրաւագէտ խորհրդականի պաչտօնները։ Ժամանակ մը ոստիկանութեան անօրէն ալ եղաւ, սակայն յետոյ հրաժարեցաւ։ Միլքիյէ վարժարանին մէջ ոստիկանական կանոնագրի ուսուցչութիւն ըրաւ։ Րէֆիգ պէյ անսահման ճնչումներու կ'ենթարկուէր Ֆէհիմ և Մէհմէտ փաչաներու և բռնապետութեան միւս անդամներուն կողմէ, որով Կ. Պոլսէն հեռացաւ և Քավալա գնաց երկրագործութեամբ զբաղելու, բայց չյաջողեցաւ։ Ցետոյ Սելանիկ գնաց և իրաւագիտական վարժարանին ուսուցիչ եղաւ։ Ազատութիւնը հռչակուելէն ետքը Կ. Պոլիս եկաւ. ոստիկանութեան նախարարի պաչտօնը առաջարկուեցաւ, բայց չընդունեց։ Վերջապէս եղած թախանձանքներուն վրայ ընդունեց դատական նախարարի պաչտօնը, սակայն արդէն ենթակայ եղած հիւանդութիւնը սաստկանալով տխուր վախճանը առջի օրը տեղի ունեցաւ։ Րէֆիգ պէյ, ինչպէս յայտնի է, Կ. Պոլսոյ երեսփոխան ալ էր։

ՊՈՒԼՂԱՐԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԸ.—Վիէնէռա Բօշրա կ'ըսէ թէ Օսմ. Քամիլին որոշմամբ պուլկար ապրանքներու դէմ կատարուած պօյքօթաժը վերջնականապէս աւարտած է։ Այլեւս պուլկար չոգենաւերը առանց արգելքի պիտի կրնան օսմ. նաւահանգիստներուն մտնել և ապրանք առնել և տալ։

—Թուրքօպուլկար վէճը կարգադրուելուն պէս Ֆէրտինանտ թագաւորը Կ. Պոլիս գալով այցելութիւն պիտի տայ Սուլթանին։

ՉԷԹԻՆԷԷՆ կը հեռագրեն թէ Սեւ Լերան արտաքին գործոց նախարարը և Չէյինէէի օսմ. դեսպանը ստորագրեր են Թուրքիոյ և Սեւ Լերան միջեւ առեւտրական դաշնագրութիւնը։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ ղրկուած քննիչ յանձնաժողովը, որ իր պաչտօնը աւարտած ըլլալով Կ. Պոլիս կը վերադառնայ, ընդարձակ տեղեկագիր մը ղրկեր է Բ. Դրան, ըսելով որ արաբ Օրթոտոքսներուն պահանջումները իրաւացի են։

ՍԱՄՍՈՆ իչխան Բօրասի էֆ.ի պաչտօնանկութիւնը վերջնականապէս որոչուեր է ձեռնհաս պաչտօնարանին կողմէ։ Անոր տեղ յարմար անձ մը կը փնտռուի։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ խորհրդական Պ. Շառլ Լօռան, երէկ, Սէլամլըքէն ետքը Սուլթանին ներկայացաւ ֆրանսական դեսպան Պ. Քոնսթանի հետ և, չորեքչաբթի օրը Կ. Պոլսէն մեկնելուն առթիւ, հրաժեչտի ողջոյնը մատոյց։

«Լ. ՀԷՐԸԼՏ»Ի ՈՒ «ԹԱՆԻՆ»Ի ՎԷՃԸ.—Լ. Հէրըլտ կողմէ, Թանինի հետ ունեցած վէճին առթիւ, Ցոյներու և Հելլենացիներու նպաստաւոր հրատարակութիւններ եղած ըլլալով, Գատըգիւղի Ցոյները հեռագրով չնորհակալութիւն յայտներ են Լ. Հէրըլտ։ Նէօլողոս ալ Թաթավլայի մէջ հանգանակութեան մը ձեռնարկած է Լ. Հէրըլտ պատուական նուէր մը տալու համար։

ԱՒՍՏՐԻՈՅ կայսրը գոհունակութիւն յայտներ է Կ. Պոլսոյ աւստրիական դեսպանին՝ թուրքաւստրիական բողոքըլին կնքման համար ըրած ջանքերուն առթիւ։

ՊԱՂՏԱՏԻ երկաթուղիին նկատմամբ հանրօգուտ չինութեանց նախարար Նորատունկեան էֆ.ի կողմէ Երեսփ. Ժողովին մէջ տրուած բացատրութիւնները գոհունակութիւն պատճառեր են Պերլինի մէջ, որով Անատոլըի երկաթուղիին բաժնեթուղթերու գինները բարձրացեր են տեղւոյն սակարանին մէջ։

ՓԱՐԻԶԻ օսմ. նախորդ դեսպան Միւնիր փաչա սա յայտարարութիւնը ըրեր է ֆրանսական թերթի մը ներկայացուցիչին.—«Քեամիլ փաչայի կողմէ գահընկեցութեան նոր խնդիր մը երեւան հանուիլը խնդացուց զիս։ Օսմ. Միութեան և Յառաջդիմութեան Քոմիդէին կուսակիցներուն համակարծիք եմ։ Քեամիլ փաչա իր ներկայ ու անցեալ սխալներուն բեռին տակ կը գտնուի։ Արեւելեան Ռումէլին վրայ տալով Եպարքոս կարգուեցաւ։ Երկու տարի ետքը նորէն Քեամիլ փաչայի եպարքոսութեան օրով էր որ Պուլկարները գրաւեցին Պէլլովա-Վաքարէլի երկաթուղին։ Քեամիլ փաչա կարեւորութիւն չտուաւ եղած զեկոյցներուն և կարգ մը ցնորքներէ խաբուելով լռեց։ Շատ սխալներ գործեց։ Հիւսէյին Հիլմի փաչա սահմանադրական տէրութեան նախարարապետի մը ամէն տեսակ յատկութիւնները ունի։»

ՕՍՄ. ՔՈՄԻՏԷՆ.— Սէրպէսդի կը հրատարակէ Օսմ. Միութեան և Յառաջդիմութեան Քոմիդէին կողմէ անձի մը նկատմամբ տրուած վճիռ մը՝ նախկին վարչութեան օրով անոր ունեցած արարքներուն համար։ Այդ վճռով երեք հազար ոսկի կը պահանջուի հիւանդանոց մը հաստատելու, թաղապետական ծախքերու օգնելու համար եայլն։ Այդ գումարը եթէ վճարուի, Քոմիդէին հետապնդումներէն պիտի ազատուի։ Հակառակ պարագային անոր միջոցաւ ոտնակոխ եղած հանրային իրաւանց վրէժը անխնայ կերպով պիտի լուծուի։

ՀՈՒՆԳԱՐԻԱՅԷՆ հինգ հարիւր աշնուականներ ապրիլին Կ. Պոլիս պիտի գան՝ չնորհաւորելու համար Թուրքիոյ և Աւստրիոյ համաձայնութիւնը։

ՍԱՅԻՏ ՓԱՇԱ.— Լա Թիւրքի կ'իմանայ թէ Քեամիլ փաչայի որդին՝ Սայիտ փաչա որոչեր է Կիպրոսի մէջ հաստատուիլ, վասն զի իր քնտանիքը նոյն տեղացի է. վաճառականութեամբ պիտի զբաղի։

ԿՌԻՒ ՔՈՒՐՏԵՐՈՒ ԵՒ ՀԱՅԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ.— Առջի օրը Բերայի Թէփէպաշը փողոցին մէջ, Երրորդութիւն եկեղեցիին մօտ, չրջուն վաճառորդ Քիւրտ մը կռիւի բռնուեցաւ Հայու մը հետ։ Ուրիչ Քիւրտեր օգնութեան փութացին իրենց հայրենակցին և աթոռներով յարձակեցան անոր հակառակորդին վրայ։ Ատոր վրայ մօտակայ սրճարան մը գտնուող մէկ քանի Հայեր ալ իրենց ազգակցին օգնելու փութացին։ Կռիւը ճակատամարտի մը հանգամանքը պիտի առնէր, երբ մէկ քանի կիներ դոյլերով ջուր լեցուցին կռուարարներուն վրայ. այդ կերպով միջադէպին առաջքը առնուեցաւ։

ԴԻԱԿ ՄԸ ԵՐԿՈՒ ՊԱՐԿԻ ՄԷՋ.— Պոլիս, Զուքուր Զէչմէի կողմը հաստատուած խոհարար Արնաւուտ Հասան անուն մարդ մը, երէկ առտու, Մուսթաֆա ու Միւրդէզա անուն երկու բեռնակիրներ իր խանութը տանելով իւրաքանչիւրին մէյմէկ պարկ բերցուց չոգենաւ տանելու համար, սակայն ճամբան Հիւսէյին Պէյ խանին եռեւը գտնուած պարապ գետինը ձգել տուաւ։ Բեռնակիրները պատճառը ուզեցին գիտնալ։ Հասան ըսաւ թէ պարկերուն մէջ մարդու մարմին կար։ Բեռնակիրները իմաց տուին գիրենք զրկող Մէհմէտ անուն անձին և վերջապէս Հասան ոստիկանութեան յանձնուեցաւ։ Հոն Հասան պատմեց թէ նոյն գիշերը իր ընկերոջ՝ Ահմէտ ու խանութին տիրոջ՝ Իպրահիմ էֆ.ի հետ գիչերուան մինչեւ ժամ 5 սեղանուեր էին։ Իպրահիմ էֆ.ն երթալէ ետքը պառկեր էին։ Հասան առաւուն կանուխ երբ դուրս ելեր է խանութին փեղկերը բանալու, տեսեր է որ երկու պարկեր կան որոնք Մուսթաֆա անուն բեռնակիրի մը մարմինը կը պարունակեն։ Պատասխանատուութենէ ազատելու համար ուզեր է այդ պարկերը իր խանութէն հեռացնել։ Հասանի այս յայտարարութիւնը կասկածելի էր. նաեւ հագուստներուն և ձեռքերուն վրան արեան բիծեր կային, որով Ոստիկանութեան Դիւանը ղրկուեցաւ։ Հասան խոստովանեցաւ թէ սպանեալ Մուսթաֆայի հետ ամիս մը առաջ կռուած էին պատճառով մը։ Միւս կողմէ Ունգափանի ոստիկանութիւնը քննութեան ձեռնարկելով պարկերուն մէկը Հիւսէյին Պէյ խանին եռեւի պարապ գետնէն գտաւ և միւսն ալ Հաճի Գատըն բաղնիքին եռեւէն։ Մուսթաֆայի մարմինը երկուքի բաժնուած և կէս առ կէս դրուած էր երկու պարկերուն մէջ։ Ոստիկանութեան Դիւանէն ղրկուած բժիչկներ, քննութիւն կատարելէ ետքը, այդ պարկերը ղրկեցին նոյն պաչտօնատունը։ Ահմէտ ալ ձերբակալուեցաւ և ոստիկանները նոյն միջոցին Հասանի խանութին մէջ արեան հետքեր գտան. պատերն ալ նոր ծեփուած էին կիրով։ Ահմէտ ըսաւ թէ Մուսթաֆա առջի գիչերը իրենց խանութը գալով օղի եայլն առած ու գացած էր և թէ ուրիչ բան չէր գիտեր. սակայն այդ մարդուն վրայ ալ արեան բիծեր կային, որով Ոստիկանութեան Դիւանը ղրկուեցաւ։ Ոստիկանութեան բժիչկները յայտարարեցին թէ Մուսթաֆա գլուխէն զարնուած և յետոյ մարմինը երկու մասի բաժնուած էր. նաեւ թէ այդ ոճիրը մէկ հոգի գործած չէր կրնար ըլլալ. մէկ քանի մեղսակիցներ ալ ունենալու էր։ Բժիչկները, այսօր, դիազննութիւն պիտի կատարեն։

ՏԱՍՆԸՀՕԹԸ ՀՈԳԻ ՎԻՐԱՒՈՐՈՒԱԾ.—Երէկ ժամը 4ին Նէմիչ Իսկէլէսիի ու Զարտաք Իսկէլէսիի բեռնակիրներուն միջեւ բաւական մեծ կռիւ մը տեղի ունեցաւ։ Մավունա մը չոր պտուղ բերուած էր։ Նէմիչ Իսկէլէսիի բեռնակիրները այդ մավունան պարպելու ձեռնարկեցին, սակայն Զարտաք Իսկէլէսիի բեռնակիրները միջամտեցին։ Գործը մեծ համեմատութիւններ առաւ և երկու կողմէն երկու հարիւր բեռնակիրներ սկսան կռուիլ։ Բիրերով զիրար կը ծեծէին. կռիւը հետզհետէ սաստկանալով ընդհարումի մը ձեւը կ'առնէր։ Կամուրջի գլուխին ոստիկանութիւնը և պատերազմական պաչտօնարանէն գումարտակ մը զինուոր փութացին դէպքին վայրը. կռիւին առաջքը առնուեցաւ։ Տասնըհօթը բեռնակիրներ վիրաւորուած էին, որոնք Ոստիկանութեան Դիւանը ղրկուեցան ուրիչ տասը բեռնակիրներու հետ, որոնք դէպքին պարագլուխներն էին։

ԳՆՉՈՒԻ ԿՌԻՒ.—Անցեալ գիչեր Գասըմ Փաչայի մէջ կռիւ մը տեղի ունեցաւ Հնդկաստանէն. նոր եկած գնչուներու և տեղացի գնչուներու միջեւ։ Առաջիններէն երկու կին ու այր մը վիրաւորուեցան։ Ոստիկանութիւնը հասնելով կռուարարները ձերբակալեց։

ՍՕՖԻԱՅԷՆ կը գրեն մեզ.— Ներկայ տէմօքրաթ կուսակցութիւնը կառավարութեան ղեկը ձեռք անցընելէն ի վեր, Թաքէվի ոստիկանութիւնը միչտ դաւադրութիւններով կը զբաղի. ցարդ չորս հինգ դաւադրական այլ և այլ փորձեր իբր թէ ոստիկանութիւնը լսած ըլլայ և անոնց առաջքը առած. ձերբակալութիւններ, բանտ, տանջանք. օրերով սա ու ան բանտերու մէջ կը սպասցնեն։ Դեռ քանի մը ամիս առաջ էր որ ըրը թէ ռուս անիչխանական մը եկած էր Սոֆիա, Ֆէրտինանտ թագաւորին դէմ դաւադրութեան համար. յետոյ Սերպիայէն նմանօրինակ լուր մը նորէն դաւադրութեան, և երէկ նորէն խուզարկութիւններ և ձերբակալութիւններ, իբր թէ նչանաւոր յեղափոխական Սարաֆօֆի և Կարվանօֆի տէրօրիստ Փանիցան, որ այժմ Պոլիս կը գտնուի, հոս եկած և ապաստանած ըլլայ ոստիկանի մը տունը։ Ոստիկանութեան նախարարը՝ որ այնքան հետաքրքրուած է դաւադրութիւններով, ինք անձամբ ձերբակալութիւններ ընելով հարցաքննութիւններ կատարեց. խուզարկութիւններ եղան Փանիցայի մէկ քանի բարեկամներուն տուներուն մէջ, ինչպէս նաեւ Գամբանա թերթին խմբագրատունը, բայց բոլորը ի դերեւ ելան։ Փանիցան իբր թէ Սոֆիայի մէջ կը գտնուի, ըստ տեղեկութեան նախարարին հաւատարիմ գաղտնի ոստիկանութեան, բայց դեռ երէկ հեռագիրը լուրը բերաւ Պոլիսէն թէ Սանտանսքի, Փանիցա և Չերնօփէէֆ արդէն Պոլիս ժամանած են։ Այսպէս Սոֆիայի ոստիկանութիւնը թէ՛ թագաւորին և թէ ժողովրդեան ցոյց տալու համար թէ չի քնանար, միչտ մեքենայական դաւադրութիւններ կը հնարէ։

ԱՆԱՏՕԼԸԻ երկաթուղիին Դրդ չաբթուան հասոյթը իւրաքանչիւր քիլոմեդրի սապէս է.— Հայտար-Փաչա Էսկիչէհիր գիծ (578 քիլոմեդր) 6,180 ֆր. անցեալ տարիէն 155 աւելի և միւս չաբաթներէն ալ 133 աւելի։ Էսկիչէհիր-Գօնեայի գիծ (445 քիլոմեդր) 2,990, անցեալ տարիէն 101 պակաս և միւս չաբաթներէն ալ 985 պակաս։

ԳՈՐԾԻ ԽՆԴՐԱՆՔ

Անգլիերէնի և հայերէնի հմուտ մէկը կը փափաքի թարգմանութեան, թղթակցութեան և տուներու մէջ դասախօսութեան գործ մը ունենալ։ Դիմել խմբագրութեանս։

5—5

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԱԶԱՏ ԿԱՐԾԻՔՆԵՐ

Երէկ, գործին տեղեակ անձ մը ըսաւ ինծի.—

—Մէկ քանի հայ վաճառականներ համախորհուրդ որոչած են դրամագլուխ մը տրամադրել՝ հրատարակելու համար նոր ամէնօրեայ թերթ մը, որուն կէսը թուրքերէն, կէսը ֆրանսերէն։

Լրատուին հաւաստեց թէ չատ լուրջ ձեռնարկ մը պիտի ըլլար ասիկա և պիտի նուիրուէր տարամերժօրէն հայկական չահերուն պաշտպանութեանը և հայկական ցաւերուն արտայայտութեանը։

Ներկայ պայմաններուն տակ, պաշտօնական թերթի մը գերազանց կարեւորութիւնը այնքան երկարօրէն բացատրուած և չեշտուած է այս էջերուն մէջ իսկ որ ա՛լ աւելորդ է այդ մասին ծանրանալ։

Միայն թէ, որքան կարեւոր էր այսպիսի թերթի մը գոյութիւնը, նոյնքան կարեւոր է այն ուղղութիւնը զոր պիտի ունենայ այդ թերթը, որ սահմանուած է օտարներուն ներկայացնել Հայուն կեանքն ու Հայուն ցաւը, Հայուն պահանջն ու Հայուն ձգտումը։ Այս իսկ պատճառով, անհրաժեչտ է որ առանձ մէկ օւկան մը իր ուղղութեամբը և իր խմբագրութեան ձեւովը մեր դատը նպաստաւորօրէն և պատչաճապէս ներկայացնելու բարձրութեան վրայ գտնուի։

Ամէնէն կարեւորը ան է որ միակ ու բացարձակ tendance մը ունենայ, պաչտպանութիւնը հայկական չահերուն և այն դիրքին՝ զոր հայ տարրը իրաւամբ պիտի գրաւէ օսմ. սահմանադրական րէժիմին տակ, իր բնակակից ցեղերուն մէջ։ Իր ուղղութիւնը պէտք է հեռու ըլլայ ո և է մասնաւոր կամ կողմնակի ձգտումէ, երբե՛ք կուսակցական, անձնական կամ չահադիտական. պիտի ներկայացնէ մեր կեանքը, մանաւանդ գաւառի Հայուն կեանքը ինչպէս որ է, իր բովանդակ ահաւորութեամբը, ճչգրիտ ու վաւերական տեղեկութիւններով, զուրկ ամէն ռեակալական ոգիէ, համոզկեր ձեւերով։ Անիկա պիտի կրնայ ըլլալ ընդհանուր պատկերացումը թրքահայ մամուլին, անոր բարձրացուած արդար բողոքին համոզուած ու անկեղծ արձագանգը։ Անիկա պիտի կարկեցնէ բոլոր այն ծուռ բերանները, որոնց բանը գործն է հայ ցեղը վարկաբեկել ու անկարելի ու չար նպատակներ վերագրել անոր։ Անիկա լայնափեռեկ պիտի բանայ աչուըներն այն տարրին որ մինչեւ հիմակ սխալ ու ծուռ գաղափարներէ տարուած՝ իր թշնամութեանը նչաւակ դարձուց հայ տարրը։ Առաջին թիւէն, այդ թերթը պէտք է թողու չա՛տ նպաստաւոր տպաւորութիւն մը. անկեղծութիւնը պիտի ծորի անոր էջերէն. պէտք է այնպէս մը խմբագրուի ան, այնքան ցնցող ու տպաւորիչ ըլլայ որ կարենայ արդարացնել իր գոյութիւնը և ոչ միայն կարդացուի, այլ և լափուի մեր թուրք հայրենակիցներուն կողմէ, չահելով իսլամ ամբոխին համակրութիւնը։

Ահագին է այն ծառայութիւնը զոր դեռ մեզի անծանօթ մէկ քանի հայ վաճառականները պիտի մատուցանեն ազգին՝ այդ թերթին հիմնադրութեամբը համար իրենց յանձն առած նիւթական զոհողութեամբը։

Թուրքիոյ ներկայ ճակատագրային վայրկեաններուն՝ Հայուն հետեւելիք քաղաքականութիւնը՝ լըջմտութեան, խոհականութեան, հեռատեսութեան քաղաքականութիւնը միայն կրնայ ըլլալ։ Մեր գոյութեան հետ է որ կը խաղանք, և մեր կեանքը դեռ այնքան վտանգի տակ է որքան չէր դուցէ բռնապետական Րէժիմին տակ։ Պիտի գործադրենք ուրեմն բոլոր այն խաղաղական միջոցները որոնք մեր դատին, այսինքն մեր գոյութեան վերջնական պահպանումին պիտի ծառայեն։ Թերթով, դիմումով, բողոքով, արդարութեան միջոցով, ամէն միջոցներով պիտի ջանանք հասկցնել մեր վիճակը, մեր վիճակին անտանելիութիւնը։ Անիկա պիտի ընենք որպէս զի երբ օրին մէկը, — Աստուած մի՛ արասցէ, — ա՛լ ճարահատ, ա՛լ խելայեղ՝ մեր գոյութեան կռիւը ստիպուինք մղել նորէն զէ՛ն ի ձեռին, ոչ ոք կարենայ ամէն պատասխանատուութիւն մեր վզին փաթթել և ամէն չարիքի մե՛զ պատճառ ցոյց տալ։

Ահա այդ խաղաղական միջոցներէն լաւագոյնը, ամէնէն բանաւորը, օրինաւորը, ազնիւը այն օրգանն է, զոր մէկ քանի հայ վաճառականներ մտադրեր են լոյս ընծայել։

ԵՐՈՒԽԱՆ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԿԵՍԱՐԻՈՅ ՄԷՋ

ՀԱՃԻՄ ՊԷՅԻ ԺԱՄԱՆՈՒՄԸ 600 ՁԻՆՈՒՈՐՆԵՐՈՎ

14 Փետր. 1909

Թուրք ռէաքսիօնէրներու կողմէն տեղական կառավարութեան վրայ կատարուած ցոյցին հետեւանօք, չուկաները չարունակ 15 օր գոց մնացին ետքը, զօրքերուն և կուսակալ պէյին ժամանումէն վերջը խանութները բացուեցան։ Երկու օրէ ի վեր ցուցարարներու հարցաքննութեանց սկսուեցաւ, և դեռ կը չարունակուի. լիայոյս ենք որ ծանօթ դէպքին կազմակերպիչները պիտի պատժուին։ Ան այժմ քաղաքը խաղաղ ու հանդարտ վիճակի մէջ է, նորեկ զինուորները հանարակութեան անդորրութեան համար կատարելապէս հսկողութիւն ընելով Հայերուն մտատանջութիւնները սատիճանաբար փարատել սկսաւ։ Մի միայն Հայ-Հռոմէականաց Առաջնորդական փոխանորդ Արսէն վարդապետին վրայ ցորեկ ատեն Հիւսէյն անուն թուրք մը երկու անգամ ատրճանակ պարպեց, նոյնպէս թուրք մըն ալ երկու օր առաջ իրիկուան ժամը մէկին Գըլըը Գարօի հրապարակին մէջ Հայ

(*) Մուշի երեսփոխան Գեղամ էֆ. Տէր Կարապետեան՝ այն գրութիւնը հրատարակութեան համար ղրկած է մեզ, ինչպէս բոլոր հայ թերթերուն։

երիտասարդէ մը վրայ հրացէն մը արձակեց, բարեբախտաբար երկուքն ալ հրաշքով մը անվնաս ազատուեցան մահուան անխուսափելի վտանգներէն։ Նորեկ զինուորները յիշեալ երկու չարագործները անմիջապէս ձերբակալեցին։

Ամէն մարդ, իր առեւտուրով զբաղիլ սկսաւ, սակայն օրուան հարցն է՝ սկսուած հարցաքննութեանց արդիւնքին իրազեկ ըլլալ։ Ամէն օր նոր նոր ձերբակալումներ կ'ըլլան ծանօթ դէպքին առթիւ ամբաստանուածներէն։

Մեր համոզումը ան է որ հարցաքննութիւնները բաւական առեն պիտի տեւեն և մինչեւ որ դատավարութիւնները չսկսին որոշ կարծիք մը չենք կրնար յայտնել. առ այժմ պէտք է սպասել։ Պահակ զօրքերը միշտ կը պտտին քաղաքիս մէջ՝ կատարեալ աչալուրջ հսկողութեամբ։

*** Այս պահուս Ազգ. Առաջնորդարանի վիճակն ալ արգահատելի է։ Առաջնորդ Սրբազանը իր հրաժարականը տուաւ, իսկ Նորընտիր Քաղ. Ժողովը հրաժարեցաւ. Գաւառ. Ընդհ. Ժողովն ալ այսօր կազմալուծեալ վիճակի մը մէջ է. ժողովականները անհամաձայնութեան բերմունքով, ժողովին նիստերուն բացակայ կը գտնուին որով մեծամասնութիւն չգոյանալուն համար, անցեալ շաբաթ կեսարիոյ երեք եկեղեցիներուն Թաղ. Խորհուրդները և քլիւպները գործադիր ժողովներուն անդամները Առաջնորդարանի մէջ գումարուելով երկար խորհրդակցութենէ մը ետք առժամեայ յանձնաժողով մը կազմեցին որուն պաշտօնը պիտի ըլլայ ազգ. ընթացիկ գործերը վարել ցնոր տնօրէնութիւն։ Հայ. Սահմանադրական միութիւնը գործի սկսաւ և Գաւառ. Ընդհ. Ժողովը որ բռնակալութեան շրջանին մէջ հակասահմանադրական եղանակով ընտրուած էր, առաջին անգամ ցանկլա տապալեց և նորոգ ընտրութիւն կատարել տալու համար պէտք եղած միջոցներուն ձեռնարկեց՝ նախ Ազգ. Պատրիարքարան դիմելով։ Կը յուսանք որ Կեդր. Վարչութիւնը նկատի առնելով կեսարիոյ Ազգ. Ժողովներու անկերպարան ներկայ վիճակը վճռական կարգադրութիւն մը պիտի ընէ, լուծել տալով Գաւառ. Ընդհ. Ժողովը, որով առաջքը առած պիտի ըլլայ խել մը տեղի ունենալիք անվերջանալի պառակտումներու։

*** Ս. Կարապետի վանքի բարձրագոյն վարժարանի կացութիւնն ալ շատ խղճալի է. ամէն առաջ ուսանողները միահամուռ շարժում մը ըրին, վարժարանին յետադէմ վիճակին նկատմամբ, այս օրերս նորէն սկսան և Բարեկենդանի արձակուրդին առթիւ իրենց ծնողաց քովը գացող աշակերտները վերադառնալ չուզեցին և սաղին անդին դեգերիլ սկսան։ Սրինուոր Ժողով չունինք որ ասոնց մասին հիմնական կարգադրութիւն մը ընէ։ Վերջին պահուն կը լսեմ թէ, ուսանողները Հայ. Սահմանադրական Միութեան դիմած են ճար մը մտածելու համար իրենց վիճակին նկատմամբ։

*** Հարաւային սաստկաշունչ փոթորիկ մը իրիկունէն մինչեւ առտու փչեց՝ շատ մը քարուկիր պատեր փլան և Մելքոնեանց Հաճի Յակոբ աղային տան առաստաղը փլչելով, ինքը և իր զաւակը փլատակներուն տակ մնացին և սակայն կարելի եղաւ ողջ առողջ հանել զանոնք հողակոյտերուն տակէն. պարզապէս ասոնց չմեռնիլը հրաշք մըն է. շատ մը տուներ քիչ շատ վնասուեցան։ Անձի կորուստ չկայ։

*** Այս տարի ձմեռը թեթեւ անցաւ և կեսարիոյ աղքատ դասակարգը շատ չնեղուեցաւ. միմիայն ալիւրին սղութիւնը զգալի կերպով նեղեց ժողովուրդը և սակայն քաղաքիս աղքատախնամ մարմինը պէտք եղած օգնութիւնները չխնայեց իր պիւտճէին ներած կարողութեան չափով։

Յ. Գ. ՉԱՄՈՒՐԵԱՆ

ԴԱՄԲԱՆԱԿԱՆՆԵՐԸ ԵՒ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆՆԵՐ

Ազգ. Կեդր. Վարչութեան Կրօն. Ժողովն տեղեկանալով որ եկեղեցւոյ մէջ առանձնախօսութեանց առեն ճառախօսները Սեղանին վրայ կ'ելլեն, որոշեց մայրաքաղաքիս Ս. եկեղեցւոյ քարոզիչներուն, Աւագերէցներուն և Թաղ. Խորհուրդներուն յանձնարարել որ առանձնախօսութիւնները կատարուին դասին մէջէն, սեղանի վարագոյրները ծածկուած, և աւելի լաւ է ցորեկ առեն կատարուին քան գիշերները։ Կրօն. Ժողովն հարկ զատեց նաեւ դիտել տալ թէ ժողովրդին համար ալ բացարձակապէս արգիլեալ է Ս. Սեղանին վրայ ելլել, պսակաւորներու և վերնատունի մէջ ծխել։

Սոյն որոշումն շրջաբերականով ծանուցանելով ի գործադրութիւն։

* *

Ազգ. Կեդր. Վարչութեան Կրօն. Ժողովն նկատելով որ յուղարկաւորութեանց առթիւ երբեմն աշխարհականներու կողմէ դամբանական խօսուած առեն իմաստի տեսակէտով անպատեհութիւններ կը ծագին, որոշեց յանձնարարել մայրաքաղաքիս Ս. Եկեղեցեաց Տեր. քարոզիչներուն և Արժ. աւագերէցներուն, որպէս զի երբ աշխարհականները ո և է մեռելի մը վրայ դամբանական խօսիլ ուզեն, խօսելէ առաջ խօսելիքնին գրաւորապէս ներկայացնեն քարոզիչին կամ աւագերէցին, և երբ հաւանութիւն տրուի, այն առեն խօսին։

Սոյն որոշումն ներկայ շրջաբերականով հաղորդելով ի գործադրութիւն։

Մնամք աղօթարար
Պատրիարք Կ. Պոլսոյ
ՄԱՏԹԷՈՍ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

26 յուն. 909

ՎԱՐԺԱՊԵՏԻՆ ՄԷԿ ՍԽԱԼԸ. —Ինչպէս յայտնի է, Պատրիարքներու հաստատութիւնը միայն արզ կ'ըլլայ կայսեր և իրատէ կ'ելլէ. իսկ պաշտ. տեղապահներուն՝ ըստ սովորութեան եպարքոսական պույուրուլթուով մը կը վաւերացուի։ Վերջին անգամ Հիլմի փաշա Ազգ. Վարչութեան կողմէ մատուցուած մազպաթան պալատ արզ ըրեր է և գործակատար Գամէր էֆ. երբ այս առթիւ դիտողութիւն ըրեր է, պատասխաներ է թէ՝ ճի՛շդ է որ սխալ է եղած գործողութիւնը, բայց եղածը եղած է։

ՌՈՒՍՍԱԿԱՆ Տումայի մէջ կովկասեան հարցը յուզող և կովկասահայուն ատոխին հակառակորդը յետադիմական Պուրիշկեւիչ մէկ ամսուան բանտարկութեան դատապարտուած է՝ հանրային գործիչներ անուանարկած ըլլալուն համար կ'ըսէ «Րէչ»։

*** Բեզերապուրկէնկը հաղորդեն Թիֆլիզի թերթերուն թէ խօսք կայ որ կովկասի փոխարքայութիւնը ջնջուի և երկիրը քաղաքային ու զինուորական երկու վարչութեանց յանձնուի։

ՍՂԵՐԴԻ առաջն. Տեղապահ Տ. Կորիւն վրդ. Սրապեան պաշտօնագրով մը կը ծանուցանէր թէ Սղերդի և շրջականերու մէջ ծագած կաթոլիկութեան խնդիրը, տեղւոյն Քաղաք. Ժողովին հետ մեկտեղ աշխատելով, վերջացուցեր է։ Կրօն. Ժողովը որոշեց գոհունակութեան գիր մը ղրկել Տ. Կորիւն վրդ.ի։

ՏՆՏԵՍ. ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ քննիչ մարմինը յառաջիկայ ուրբաթ օր երկրորդ անգամ ըլլալով պիտի այցելէ Ազգ. Հիւանդանոց, քննելու համար նոյն հաստատութեան մոմասան, ինչպէս նաեւ լուցկիի ու սիկառի թուղթին հաշիւները, որոնք երկար տարիներէ ի վեր ո՛չ խորհրդատրէն քննուած և ո՛չ ալ հակակշռի տակ առնուած են։

ԽԱՍԳԻՒՂԻ Ի ՆՊԱՍՏ. — Յառաջիկայ մարտի 8ի կիրակի օր, Բերա, Վարիէթէի մէջ պիտի ներկայացուի «Ժէօն Թուրք» անուն խաղը՝ դերասանապետ Մնակեան էֆ.ի խումբին կողմէ՝ Թուրքերէն լեզուով և ի նպաստ Խասգիւղի աղքատներուն։ Այս առթիւ արդէն մասնախումբ մը կազմուած է, կայսերական իշխան Պիւրհանէտտինի էֆ.ի նախագահութեամբ։ Մասնախումբը որոշած է յատուկ պատգամաւորութեան մը միջոցաւ դիմում ընել Սուլթանին և կայս. իշխաններուն, անոնց նուէրները եւս ընդունելու համար ի նպաստ այդ նահատակուած ու յետին ծայր չքաւորութեան մատնուած հայ գիւղացիներուն։ Ինչպէս յայտնի է, Պոլսոյ մէջ Խասգիւղն էր որ 96ի մեծ ջարդին ամէնէն աւելի զոհ տուաւ և կողոպտուեցաւ։

ՍԵՒԱՍՏԻԱ հրատարակուող Անդրանիկ թերթին մէջ հետեւեալը կը կարդանք. —«Ազգային Պատրիարքարանէ ուղղեալ շրջաբերական գրերով՝ կը յանձնարարուէր Առաջնորդարանի մասնաժողով մը կազմել և անոր գործակցութեամբ քննել գաւառիս մէջ մերաջնէից և Ազգ. հաստատութեանց վերաբերեալ անշարժ ստացուածոց յափշտակութեան և գրաւման խնդիրներն և լիակատար ծանօթութիւններով անոնց մէջ ցուցակը կազմելով յուղարկել Ազգ. Պատրիարքարանի։ Պատրիարքարանի այս շրջաբերական գրերու համաձայն խիստ կարեւորն յանձնարարուած ըլլալով թէ՛ քաղաքիս բոլոր ժողովրդեան և թէ բոլոր գիւղերու քահանայից և Թաղ Խորհրդոց, գրաւեալ կալուածներու մասին բազմաթիւ բողոքներ եկան ամեն կողմերէ, զորս կանոնաւորապէս մասնաւոր տոմարի մէջ դասաւորելու համար, Քաղ. Ժողովն մասնաժողով որոշեց Տեարք Սարգիս Պուչագճեան, Մ. Սերովբէ Շամլեան, Տիգրան Խորիկեան, Տիգրան Գէորգեան և Բարունակ Փափազեան։»

ՋԱՐԴԻ ՎԱՅՆԸ ՌԱՍԵՐԴԻ ՄԷՋ. — Փետրուար 5 թուով կը գրեն մեզի. — «Խիստ տագնապալի դրութեան մը մէջ կը գտնուինք այս պահուս։ Երեկոյեան համար՝ անստոյգ է առաւօտը։ 95ի շաբաթ առաւօտուան քստմնելի պատկերը կը սահմռկէ մեզի։ Պիտի դիմադրե՞նք թէ չէ ոչխարի պէս պիտի մեռնի՞նք՝ այդ ճգնաժամային վայրկեանին գիտնալի՞ քն է։ Թուրքերը երեկուընէ ի վեր իրենց մարթինները կը սրբեն և թուրերը կը սրեն։ Քաղաքին Թուրք զինագործը կառավ. պաշտօնատուն կանչուած է՝ չենք գիտեր փակե՞լ տալու համար իր խանութը թէ գիշերներն ալ գործել յորդորելու համար։ Սրճարաններու մէջ բացէն կը խօսին «քանի որ պէտքը սակերի չէն տար, կը նշանակէ իրենց ոտքին տեղ ընելով՝ վաղը միւս օր թագաւորն ալ չենք ուզեր պիտի ըսեն, յետոյ՝ պէկութիւն կուզենք պիտի ըսեն են». այս է խուժանին հոգեբանութիւնը։ Պատրիարք Սրբազանին կողմէ եկած պաշտօնագրին համաձայն թէ պատրաստ ըլլալով զինուորագրութեան՝ զինուորական տուրք չէք կրող վճարել, քաղաքիս մուխթարները նուֆուսի տետրակ չյանձնելնուն համար բանտարկուեցան և մեծ մզկիթին դուռը եաֆթա մը փակցուեցաւ, ինչպէս նաեւ մեծամեծներու, մասնաւորապէս Մաշուգ պէյին տունը ջարդի ծրագիրներ կը պատրաստուին։ Քաղաքը անկերպարան դրութեան մէջ է։ Նախկին գայմագամ Շէֆիգ պէյին գալուստը անհրաժեշտ է։

ԹԻՖԼԻԶԻ Վանքի Մայր եկեղեցւոյն մէջ փետր. 14ին տեղի ունեցեր է հոգեհանգիստ Ներսէս Ե. կաթողիկոսի մահուան առթիւ։

*** Ամսոյս 8ին Վանքի մայր եկեղեցւոյն մէջ պատարագէն յետոյ Թիֆլիսի առաջնորդի գլխաւորութեամբ հայ հոգեւորականութիւնը խուռն բազմութեան ներկայութեամբ կատարեր է հոգեհանգիստ ի Տէր հանգուցեալ Մեծ Իշխան Վլատիմիր Ալէքսանտրովիչի յիշատակին։

ԱՐԴԻՍՏԱԿԱՆ ԹՈՒՌՆԻՔ. —Կովկասի Հայ Դրամատիկ դերասանական ընկերակցութիւնը ներկայացումներու շարք մը պիտի տայ Տրապիզոն, Սամսոն, Պոլիս, Իզմիր, Պուլկարիա, Եգիպտոս։ Այս նոր խումբն ալ կազմուած է հետեւեալ կերպով. —Դերասանուհիներ՝ Ազատեան, Անահիտ, Զաւուկեան, Շահնազարեան, Քնարիկ։ Դերասաններ՝ Աւետեան, Առաքելեան, Ազդյեան, Ահարոնեան, Սանթուրեան, Սեւումեան, Վրոյր, Օհանեան։ Յուշարար՝ Մովիսեան, Գանձապահ՝ Աստղիկ։ Նկարչական մասին պիտի հսկէ ճարտարապետ Թորոս Թորամանեան։ Սեփական հագուստներ և պարիկներ։ Ռեպերդուարը—նորագոյն թարգմանական և ինքնուրոյն բեմեր։ Կառավարիչ՝ Աւետեան։

ԿԵՏՒՈՅ ՓԱՇԱՅԻ Թաղ. Խորհուրդը եկեղեցւոյ նորոգութեան արտօնութիւն խնդրած էր Տնտես. Խորհուրդէն, որ այդ արտօնութիւնը տալէ առաջ իր անդամներէն Արամ էֆ. Թահճաճեանին յանձնարարեց ճարտարապետական քննութիւն մը կատարել և տեղեկագրել։

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ երեսփոխանի մը ընտրութեան համար յառաջիկայ երեքշաբթի օր Համագումարը նիստ պիտի կազմէ Պատրիարքարանի դահլիճին մէջ։ Ինչպէս յայտնի է երկու եկեղեցական համեմատականի մնացած էին. Տ. Յակոբոս Ծ. վրդ. Շահպազեան և Տ. Արսէն վրդ. Վեհունի։

ԵԶՆԻԿ ՎՐԴ. ԳԱԼՓԱԳՃԵԱՆ, որ Բաթուա փախած էր, Վանրիճ վրդ.ի սպանութեան յաջորդ օրն իսկ, այս անգամ Նիս մեկներ է նոյն քաղաքէն՝ բնականաբար լսած ըլլալով որ Նիսի մէջ Բարեկենդանը հրաշալի կ'ըլլայ։

ԿՐՕՆ. ԺՈՂՈՎԸ տեղեկանալով որ Պօլսի Տ. Մարտիրոս քահանան, տեղւոյն Տ. Եղիա քահանայի հակառակասիրութեան պատճառաւ հեռացեր է նոյն քաղաքէն, յիշեալ Տ. Մարտիրոսը Պօլս վերադարձուց, ազդարարելով Տ. Եղիայի որ եղբայրաբար վարուի... Սահմանադրութեան այս օրերուն։ Նոյնպէս Ժողովը յանձնարարագիրով մը իր ծննդավայրը՝ Ակն ղրկեց Տ. Մուշեղ քհ. Տէր Պօղոսեանը, որ իր հիւանդութիւնը դարմանել տալու համար Պոլիս եկած էր։

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎԸ գումարուեցաւ երէկ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, նախագահութեամբ Տեղապահ Սրբազանին։ Կրօն. Ժողովի անդամներէն 13, իսկ Քաղ. Ժողովէ 7 անդամ ներկայ ըլլալով, օրինական մեծամասնութիւն չկրցաւ գոյանալ։ Ներկայ անդամները խորհրդակցութիւններ կատարեցին Երուսաղէմայ և Սիսի ազգապատկան կալուածոց խնդրոյն նկատմամբ, և որովհետեւ քանի մը նիստէ ի վեր մեծամասնութիւն չկրգոյանալուն պատճառ օրինական նիստ տեղի չէր ունենար, Քաղ. Ժողովի անդամներէն Շահրիկեան և Սեզբոսեան էֆ.ները երկու առաջարկութիւններ մատուցին այս մասին Տեղապահ Սրբազանին. այս առաջարկները Խառն. Ժողովի առաջիկայ երեքշաբթի օրուան նիստին մէջ նկատի պիտի առնուին։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ Անգլիանոցի հայ պաշտպանեալները բողոքեր են Պատրիարքարան տեղւոյն մատրան հոգեւոր հովիւ Գալըպճեան վրդ.ի դէմ, որ երբեք եկեղեցական արարողութիւն չի կատարեր և միայն իրեն համար յատկացուած պարէնն ու ամսականը առնել գիտէ։ Անշուշտ Պատրիարքարանը նկատողութեան կ'առնէ հայ պաշտպանեալներու այս բողոքը։

ՌՈԴՈՍԹՕ կարգ մը ազգայիններ մեզ կը հարցնեն թէ՝ կաթոլիկութենէ դարձող Շիրինեան վրդ. ի՛նչ գործ ունի ամէն օր մինչեւ կէս գիշերները Բերայի փողոցներուն մէջ և ի՛նչու կը սլքտայ հոս ու հոն, այլ ընդ այլոյ զբոյցներու պատճառ դառնալով։ Իր վրան առած սքեմը՝ հայ եկեղեցականութեանն է և չենք յուսար որ զայն անպատուելու համար փութաց — կամ աւելի ճիշդը փութացուցին — մանել մեր... փարախին մէջ։ Կրօն. Ժողովի ուշադրութեանը կը յանձնենք այս պարագան։

ԷՋՄԻԱԾՆԻ Սինօդը, Իտալիոյ երկրաշարժէ արկածեալներուն 100 րուպլի նուիրեր է։ Կ'ուզենք գիտնալ թէ մինչեւ հիմա Էջմիածնայ Սինօդը Հայաստանի մեր սովեալ եղբայրներուն համար ի՛նչ ըրած է։

ՄԱՐՍԻԼԻԱՅԷՆ մօտերս 500 հայ գաղթականներ պիտի հասնին եղեր Պոլիս։ Վարչութիւնը չուարած է և ի՛նչ ընելը չի գիտեր։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ Փոխանորդարանի Ազգ. Պատրիարքարանի. — Ռումանիոյ Թրքա-Հոգեայ քաղաքին մէջ Տ. Յակոբ քհ. Տէր-Յակոբեան վախճանած և անոր ընտանիքն ու ազգականներն կամ ժառանգորդներն Պատրիարքարանիս անծանօթ լինելով կը խնդրուի արդոյ ազգայիններէ, որ բարեհաճին, եթէ անոնց մասին ծանօթութիւն մը ունին, Պատրիարքարանիս հաղորդել։

ՍՏԱՑԱՆՔ հելլէնահայ եղբայրակցութեան կանոնագրութիւնը, տետրակի ձեւով, հայերէն ու յունարէն լեզուով։ Այս մարմինը, ինչպէս կը յիշուի, կազմուեցաւ Սահմանադրութեան հռչակումէն քիչ յետոյ, երբ Յոյները ստայօդ լուրեր կը տարածէին Հայերուն նկատմամբ։ Իր նպատակն է Հայերուն և Յոյներուն միջեւ սիրալիր յարաբերութիւններ հաստատել։

ԳԱԼԱԹԱՅԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑԻ Խնամակալութիւնը շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ Մաքսուտ Սեպուհ պէյի մահուան առթիւ իր ընտանիքը 15 օսմ. ոսկի, Տիկին Էլպիս Նշաստաճեան ի յիշատակ իր ողբացեալ դստեր Տիկին Կուսինա Յ. Փափազեանի մահուան տարելիցին առթիւ 3 ոսկի, Օր. Սաթենիկ Նշաստաճեան 2 ոսկի և Տիար Սիմոն Անտոնեան Եգիպտոս ձեռամբ Ս. Պատրիարք Հօր 1 ոսկի և Տիկին Աղասեան 1 ոսկի նուիրած են։

ԱԶԴԱԿ երիտասարդ շաբաթաթերթի 12րդ թիւը հրապարակ ելաւ այսօր առ' բովանդակութեամբ. —Շաւարշ Միսաքեան՝ Ահազանգը. — Վրթանէս Փափազեանց՝ Սաւեւն է զարթել... — Միսաք Մեծարենց՝ Մահը (քերթուած) — Յակոբ Տէր-Յակոբեան՝ Պզտիկ ակնարկներ Ռուսահայոց վրայ. — Գեղամ Բարսեղեան՝ Գամ չինողները (էզիւտներ). — Գր. Եսայեան՝ Ջրօրհնէք (քերթուած) — Ժան Կամիլ՝ Ինչո՞ւ յեղափոխական ենք. —Սերպ գրականութիւն. — Տրդատ Սօս՝ Մահուբը. — Միջազգային կեանքը՝ Մանչեստականներու շարժումը։ Գին 40 փր։ Հասցէ՝ Պոլիս, Արթիւ գրատուն, Մարբուճճրլար թիւ 22։

ՇԻՐԱԿ. — Հրատարակուեցաւ Գ. թիւը այս առաւօտ, հետեւեալ բովանդակութեամբ. Վահան Թէքէեան՝ Տեսիլքը (Բանտի յիշատակներ). — Սուրէն Պարթեւեան՝ Օրագրի էջեր. — Զիֆթէ Սարաֆ՝ Թատրոն (Աբէլեան-Արմէնեան խումբ). — Երուանդ Օտեան՝ Մամուլը (Վէպ). — Ասուլ՝ Պերճախօս Զանգակը (Քրոնիկ). — Շիրակ՝ Շաբաթը. — Նշմարներ (Ազգ. Վարչութիւնը). Թատրոն (Ֆրանքօ-Թրքական պատերազմին ներկայացումը)։ Հասցէ՝ Տնօրէնութիւն «Շիրակ»ի Խորասանճեան Խան, Սիրքէճի, Կ. Պոլիս։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ. — Հոգաբարձութիւնս շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ՝ Կաղանդի առթիւ հաստատութեանս Տիկնանց Պատ. Խնամակալութեան միջոցաւ դրամական և նիւթական հետեւեալ նուէրներն հանգանակուած են։ Տեարք Ժամգ. տը Լէօն 540 ղրշ., Տիկնայք Զ. Ճշմարտախօս, Խ. Շահպազ, Ա. Դուրեան, Յ. Գարամանեան, Զատէեան, Յ. Յարութիւնեան, Ս. Սէֆէրեան, Ա. Սամպօլլուեան, Շ. Նազգաշեան, Ա. Մանուկեան, Ա. Աղասեան, Ա. Ֆնտըգլեան, Ն. Գասպարեան, Ա. Թարագ, Կ. Սէֆէրեան 108ական։ Կ. Սպիրեան 100, Տեար՝ Գ. Սարգիսօֆ, Յ. Քէլէկեան, Տիկնայք Յ. Շամտանճեան 95ական, Ռ. Էպէեան, Թ. Աւետիսեան, Մ. Մանուկեան, Մ. Էքսէրճեան, Գարամաճեան Եղբ. 60ական։ Ե. Տուտեան, Պ. Քէլէկեան, Ն. Օհանեան, Գ. Հարէնց, Ա. Հարէնց, Մ. Խիտավէրտեան, Տօքթ. Ս. Յակոբեան, Սր. Մառի Միւհէնտիսեան, Հ. Քէչէեան, Մ. Սերվիչէն, Խ. Գէորգեան 54ական։ Օր. Զ. Նազգաշեան, Ե. Կիւմիւշեան 47½ական, Տիկնայք Ասլանեան 41, Մ. Մազաքեան, Մ. Մկրեան. Տ. Ճիլաճեան, Ա. Տանիսեան, Մ. Ֆէնէրճեան, Լ. Սէմէրճեան, Օ. Քիւրքճեան, Մ. Սելեան, Կ. Փափազեան, Տեարք Տքթ. Յակոբօֆ, Ա. Արապեան, Տ. Գազազեան, Ք. Տամատեան, Տ. Նէլլէքճեան, Ռ. Մինասեան, Տեարք Հ. Ե. Լ. Նշանճեան, Եղբարք Գույումճեան, Եղբարք Գասպեան, Փօլոլեան և Պօհճալեան, Տիկին Հ. Սէմեան 40ական ղրշ.։ (Շար.)

— Հոգաբարձութիւնս շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ նոր տարւոյ առթիւ ղրկուած Օրացոյցի փոխարէն Անտոն էֆ. Հաճեան ի Բարիզ բարեհաճած է 100 փր. նուիրել Հիւանդանոցին։

—Ս. Մնդեան տօնին առթիւ Գատըգիւղի Ս. Թագաւոր եկեղեցւոյ մէջ շրջագայած պնակի հասոյթը ընդամէնը 425 ղրշ. գրասենեակս յանձնուած է տեղւոյն Թաղ. Խորհուրդին կողմէ։

—Հանգուցեալ Սահակ էֆ. Գաբրիէլեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի Տէր և Տիկին Լեւոն Փարամաճեան 95 ղրշ. նուիրած են Հիւանդանոցին։

—Վաղամեռիկ Օր. Արաքսի Շիշմանեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի Տէր և Տիկին Խորէն Սարգիսեան 108 ղրշ. նուիրած են Հիւանդանոցին։

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
ԱՏԵՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ՍԿԻՒՏԱՐԻ ՄԷՋ

Վաղը, կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը 8ին (Ք. Թ.) Սկիւտարի Ս. Խաչ եկեղեցւոյ մէջ պիտի առանձնախօսեն՝ ընկերներ՝ 1. Յարութիւն Շահրիկեան, 2. Քեմալ պէյ (անդամ Թիւրք Կոմիտէի), 3. Գեղամ Կարապետեան (Օսմ. Բաղդամէնթի Մուշի պատգամաւոր)։ Մուտքը ազատ է։ Ծխելը արգիլեալ է։

Հ. Յ. Դաշնակցութեան
ՍԿԻՒՏԱՐԻ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷ

ՍԿԻՒՏԱՐԻ ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԸ

Վաղը, կիրակի, մարտ 22, ժամ 8ին, Ընկերութեանս ընդհ. Ժողովը տեղի պիտի ունենայ Ս. Խաչ վարժարանին մէջ. կը հրաւիրուին բոլոր անդամները։ 31 անդամոց ներկայութեամբ որոշումներ պիտի տրուին։

Կարգ խնդրոց
Ա. Կանոնագրի վերաքննութիւն։
Բ. Նախաքննիչ դիւանի ընտրութիւն։

Ի դիմաց Ընդհ. Ժողովոյ
Ատենադպիր — Ատենապետ
Ս. ԹԻԻԹԻՒՆՃԵԱՆ — Գ. Ս. ՇԱՀՊԱԶԵԱՆ

Հայ-Աւետարանական Բեմ

ՎԱՂԸ ՊԻՏԻ ՔԱՐՈԶԵՆ. —
Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյն մէջ ժամը 4ին Վեր. Ա. Պ. Շմաւոնեան։
*** Սկիւտարի մատուռին մէջ ժամը 5ին Բրօֆ. Յ. Հ. Ճէնիզեան։
*** Կէտիկ Փաշայի Ամերիկեան վարժարանին մէջ (Լանկայի եկեղեցւոյ պաշտօնատեղը) ժամը 4ին Վեր. Գ. Տէմիրճեան։
*** Պայպըլ Հաուսի մատուռին մէջ ժամը 4.30ին Վեր. Յ. Գ. Գրիգորեան։
*** Խասգիւղի մատուռին մէջ ժամը 8ին Վեր. Ս. Յ. Զօրիկեան։

Երիտ. Քրիս. Ընկերակցութեան Աղօթաժողով
Պայպըլ Հաուսի մատուռին մէջ ժամը 9ին պիտի խօսի Վեր. Յ. Գ. Գրիգորեան։
*** Սկիւտարի մատուռին մէջ ժամ 8ին։

ԵՂԻՇԷ
ՔՆՆԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ
Գրեց՝ ԲԱԲԳԷՆ Ծ. Վ. ԿԻՒԼԷՍԷՐԵԱՆ
Վիեննայի Մխիթարեան տպարանէն լոյս տեսաւ Բաբգէն վարդապետի այս երկարաշունչ և հմտալից հեղինակութիւնը որ կոչուած է մեր բանասիրական գրականութեան զարդերէն մէկը ըլլալ։ Գինն է 7 ֆրանք։ 3—2

ՊՈԼՍՈՅ ԲԵՄԸ

Ե. Օտեանի և Միքայէլ Կիւրճեանի հեղինակութիւնը եղող «Ֆրանքօ-Թրքական պատերազմ» կատակերգութիւնը, որ կիրակի գիշեր Բէթի-Շանի թատրոնը այնքան ջերմ ընդունելութիւն գտաւ, հակառակ ցանցաւ բազմութեան մը, այս գիշեր կրկին պիտի ներկայացուի Գատըգիւղի ձմեռնային թատրոնին մէջ, դարձեալ Պ. Լեւոն Շիշմանեանի առաջնորդութեամբ, որուն բեմական կարողութիւնը փայլուն կերպով ի յայտ եկաւ առաջին ներկայացման մէջ։

«Ֆրանքօ-Թրքական պատերազմ»ը կիրակի ցերեկ ալ պիտի ներկայացուի Շահզատէ-Պաշի, իսկ յաջորդ իրիկուն, երկուշաբթի, Բերա Վարիէթէի թատրոնը։ Այն բեմադիրները որոնք առաջին ներկայացումէն զրկուեցան, անշուշտ պիտի փութան այս անգամ ներկայ գտնուելու կատակերգութեան մը որ զուտ հայկական բարքերէ քաղուած է և ծայրէ ի ծայր լի է զուարճալի տեսարաններով։

* * *

Ծանօթ ջութակահար Պ. Իգնատ Կոլաէնպէրկ վաղուան համար երաժշտական ու թատերական նուագահանդէս մը կազմակերպած է, որուն պիտի մասնակցին իր աշակերտները, Օր. Կոլաէնպէրկ, պալատան առաջին քօմիք դերասան Պ. Պորկինի և ուրիշ արուեստագէտներ։

Նուագահանդէսը որ պիտի սկսի կէսօրէն յետոյ ժամը 2ին (Ք. Ե.) և տեղի պիտի ունենայ Սօչիէթա Օբէրաիա Իտալիանայի մէջ բարեգործական նպատակի մը յատկացուած է։ Նուագահանդէսէն յետոյ պարեր տեղի պիտի ունենան։ Տոմսակին գինն է 20 ղրշ. մէկ հոգիի համար։

* * *

ՕՊԷՐԷԹԻ ՎԻԷՆՆԱԿԱՆ ԽՈՒՄԲ

Այս իրիկուն Օբէրէթի Վիեննական խումբը, որ մայրաքաղաքս եկած է, Վարիէթէի (Variété) մէջ պիտի ներկայացնէ ի պատիւ տիկին Mila Ternh Ein Walzertraum օբէրէթը, որուն նախորդ երկու ներկայացումները այնքան մեծ յաջողութիւն գտան։ Գինները չափաւոր։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 5 Մարտ. — Սերպիոյ կողմէ Ռուսիոյ տրուած պատասխանը շատ լաւ տպաւորութիւն առաջ բերած է քաղաքական բոլոր շրջանակներուն մէջ։ Ֆրանսական մամուլը և գլխաւորաբար Թան այդ իմաստուն որոշման համար կը շնորհաւորէ Սերպիան, ըսելով թէ մեծ տէրութեանց համակրանքը պիտի շահի այդ պատճառաւ։ Նոյն թերթը յոյս կը յայտնէ որ Աւստրիա իր կարգին պիտի ըմբռնէ այն բարոյական պարտաւորութիւնը, որով պէտք է բարեացակամ ու անշահ ըլլայ, և խոյս տայ այն գործելակերպէն, որ կրնայ նուաստացում մը նկատուիլ Սերպիոյ համար։

ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԳ. — Երկար վիճաբանութենէ մը յետոյ, Տումա մերժեց կառավարութեան կողմէ խնդրուած վարկերը՝ նոր զրահաւորներ շինելու համար։

ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆ. —Նոր Դահլիճը սապէս կազմուեցաւ. —Պ. Նօքս՝ արտաքին գործոց նախարար, Պ. Նաք Վիկ՝ գանձային, Պ. Տիքինսըն՝ պատերազմական, Պ. Ուիքքէրշէմ՝ դատական, Պ. Հիչքօք՝ հեռագրական ու թղթատարական, Պ. Լէնկէրք Մայէր՝ ծովային, Պ. Պալլինկէր՝ ներքին, Պ. Ուիլսըն՝ երկրագործական, Պ. Նակէլ՝ առեւտրական և հանրօգուտ շինութեանց։

ԼՈՆՏՈՆ. — Երեսփ. Ժողովին մէջ պատերազմական նախարար Պ. Հէլտէյն ցամաքային բանակին ելմտացոյցը ներկայացնելով ի վեր հանեց թէ, 1909 տարւոյ առաջին եօթը շաբաթներուն, 30,000 զինուորի ու սպայի յաւելում մը եղած է բանակին վրայ։ Յետոյ յայտարարեց թէ ընդհանուր սպայակոյտը ծրագիրներ պատրաստած է հայրենիքի ինքնապաշտպանութեան համար։ Այդ ծրագիրներուն շնորհիւ արշաւանք մը նուազ հաւանական պիտի ըլլայ քան որչափ չէ հիմա։ Նախարարը յարեց թէ չէր կարծեր որ արշաւանք մը ճշմարտանման ըլլայ, բայց Անգլիա պատրաստ պիտի գտնուի ի հարկին դէմ դնելու։

ԼՈՆՏՈՆ. —Ռուզվէլդ նախագահը իր յաջորդին տեղաւորման ներկայ գտնուելէ յետոյ Օւթէրպէյ գնաց։

ԲԱՐԻԶ. — Անգլիոյ թագաւորը հոս հասաւ։ Նախագահ Պ. Ֆալիէրի ու Պ. Քլէմանսոյի հետ տեսակցութիւն մը պիտի ունենայ։ Կիրակի օր Պիարից պիտի մեկնի։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ,	**Փետր. 20/5 Մարտ**	
Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4%	Օ. Ո.	103 25
Ամէնէն բարձր գին	»	103 28½
Ամէնէն վար գին	»	103 22
Բուլղէրի Երկաթուղի գոյ	Ֆր.	175 12
Ամէնէն բարձր գին	»	175 37
Ամէնէն վար գին	»	174 87
ԲԱՑՈՒՄ,	**Փետր. 21/6 Մարտ**	
Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4% Ք.Կ.	Օ. Ո.	103 28
» » » ժամը 6ին	»	103 28
Բուլղէրի Երկաթուղի	Ֆր.	175 25
» » ժամը 6ին	»	175 25
Թուրք Կ. Պոլսոյ	»	431 —
Անատ. Երկթ. Պարտ. Ա. տեսլ	»	518 —
» » » Բ. տեսլ	»	517 —
» » բաժնեթղթ.	Ա. Ո.	15 22¼
Շիրքէթի Խայրիէ	»	38 25
Շիրքէթի Խայրիէի Համիտիէ	»	1 45
Օսմ. Ապահ. Ընկ.	»	4 15
Օսմ. Ծխախոտ		16 20
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		6 85
» ժուիսանս		3 30
» պարտաթուղթ		488 —
Թրանսվալ	Ֆր.	58 —
Տէրքոսի Ջուրի Ընկ.		313 50
Պոլսոյ Գազարարան		430 —
Միտիլլի Պանքա	Օ. Ո.	4 40
Նէճիպ Քէօֆա Թրամ. բաժնեթղթ.	»	2 —
Սալոնիքի Պանքա		120 —
Թարսուս առանձնաշնորհեալ		27 —
» սովորական		23 —
Թարափ Իզմիրի		580 —
Լաւրիում	Ֆր.	53 50
Զաւոլթրլա	»	19 50
Թմէար Ֆոնսիէ Էմլիաքէն Հին		288 —
» » » Նոր		253 —

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոնի վրայ չէք	Ղրուշ	110 20
Բարիզի » »	Ֆրանք	22 87½
Վիեննայի » »	Քուրոն	21 88
Բերլինի » »	Մարք	18 70

ՄԱԶԵՐՈՒ ԿԱԶԴՈՒՐԻՉ
Eau Avellane
ՏՕՔԹ. Բ. ԹԷՕՏՈՐԻՏԷՍ ՊԱԼԱՇ
ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ ԿՈՂՄԷ ՎԱՒԵՐԱՑՈՒԱԾ
Պատրաստուած
Քիմիագէտ ԼԵՈՆ ԽՐԻՆԷՒԻԻ կողմէ
Արծաթէ շքադրամ և պատուոյ վկայական ստացած Աթէնքի 1903ի միջազգային ցուցահանդէսի միջոցին
ԱՎԷԼԱՆԻ ՋՈՒՐԸ, գլխու մազերուն, պեխերուն, մօրուքին բնական գոյնը կը վերահաստատէ աստիճանաբար և ամէն երանգներով, և երիտասարդական թարմութիւն ու փայլ կը շնորհէ, մազերուն արմատը զօրացնելով և հերաթափութեան առաջքը առնելով։
ԱՎԷԼԱՆԻ ՋՈՒՐԸ մորթին վրայ բիծեր չի ձգելու առաւելութիւնը ունի։
ԱՎԷԼԱՆԻ ՋՈՒՐԸ կրկին գոյնով է. շագանակագոյն և սեւ։ Իւրաքանչիւր տուփի մէջ բացատրուած է գործածութեան եղանակը յատուկ հրահանգով։
ԱՎԷԼԱՆԻ ՋՈՒՐԸ կը ծախուի Բերայի մէջ Պօն Մառշէ, Ղալաթիա՝ Հիսարէլի անուշահոտութեանց վաճառատունը, Թիւնէլի մօտ, Պոլիս՝ Գասապեան և Բեազիտ պէյ դեղավաճառանոցները, Ֆընտըգլը՝ Գ. Ֆօթիադիս, Պէշիքթաշ՝ Բեազիտ պէյ, ու բոլոր գլխաւոր դեղարանները, Բարիզ՝ Պ. Ա. Օթառ վարսայարդարի խանութը, Քասթիլյոն փողոց։
ՄԹԵՐԱՆՈՑ, Թեօտոր Սթավրաքի, Բերա Մեծ Պողոտայ, թիւ 146։ 25—16
Իւրաքանչիւր շիշի գին 25 դահեկան

ՏՈՔԹՈՐ
ԳՐԻԳՈՐ ՖԸՆՏԸՔԼԵԱՆ
Վկայուած Բարիզի Համալսարանէն և երեք տարի պաշտօնավարած Բարիզի հիւանդանոցներուն մէջ։
Կը դարմանէ ներքին ամէն տեսակ հիւանդութիւններ։
Կ'ընդունի ամէն օր կէս օրէն յետոյ, ժամ 2-5 (8էն 11 Ք. Թ.), իր բնակարանին մէջ, Բանկալթի, Պէօյիւքտէրէ Ճամբէսի, թիւ 40։
Հինգշաբթի օրերը ձրի։ 15—6

ՄԵՐ ԶԳԵՍՏԵՂԷՆՆԵՐԸ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԵՆ
ՈՐՈՎՀԵՏԵՒ
1. Իւրաքանչիւր կերպաս խիստ քննութեան մը կ'ենթարկուի, գնուելէ առաջ։
2. Մեր գործաւորները ամէնէն ճարտարներէն կ'ընտրուին։
3. Իւրաքանչիւր զգեստ մեր աշխատանոցներէն դուրս չի հանուիր՝ քննուելէ և ամէն կերպով յարմար դատուելէ առաջ։
ԹԻՐԻՆԿ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻՆ

ՔԱՇՈՒԱԾ ՓԵՏՐՈՒԱՐ 10ԻՆ

8 օսմ. ոսկի շահող թիւեր

2610	24691	46718	69331	101380	122640	145484	166825	193564	226416
4675	24845	46916	70345	101464	124550	146012	167319	193681	226650
4714	26671	47145	72194	102912	126512	146254	169704	194237	229019
5227	26805	48739	72258	103140	127086	146667	169969	194527	235713
7404	31075	51119	73340	103438	127736	147897	171555	196749	237101
7808	31858	51267	73537	106161	127941	148309	173704	200521	239356
7972	34028	51813	73716	106469	128558	149822	173780	201318	241125
8846	35402	51841	78783	106854	128636	150480	174475	202110	242698
13352	35652	52049	80061	107905	128960	156753	174676	202637	243662
14683	36021	52327	81381	109125	129605	157105	175930	202832	246055
15250	37782	52404	85280	109484	130093	157583	175958	204010	246922
15736	39937	53773	86505	110128	132142	158226	176407	205839	247653
16689	41232	54121	87130	112684	132359	159544	178329	208853	248171
17017	41972	54789	90701	114006	134210	160607	179783	211185	249622
20207	42725	55588	92061	116293	134402	161693	180181	215152	
21716	42821	58956	95759	117088	136056	161765	181005	215457	
22953	42965	59227	96339	117427	136069	162868	181412	215587	
23052	42972	60268	97464	118008	140485	163423	182866	216025	(Շար.)
23855	44413	60639	97729	119582	140536	164436	184119	217084	
24171	44776	61989	99255	120118	143728	164681	184636	217484	
24410	45138	66063	100149	121247	145123	166514	189143	221617	
24509	46345	68689	100159	121461	145195	166777	191218	222692	

1908Ի ՁՄՐԱՆ ԵՒ ԱՇՆԱՆ
ՆՈՐՈՅԹՆԵՐԸ
ՓՆՏՌԵՑԷՔ
ՇԹԱՅՆ
ՎԱՃԱՌԱՏԱՆՑ ՄԷՋ
ՂԱԼԱԹԻԱ եւ ՊՈԼԻՍ

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻՆ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Վերջին վիճակահանութեան 24000 թիւերը փետր. ամսուն մէջ հետեւեալ կերպով պիտի բաշուին վեց օրեն:

Վեցերորդ օր 26 փետր. 1324, հինգշաբթի

Հատ	Ոսկին 100էն	Դումար
1	1200000	1200000
1	500000	500000
1	400000	400000
1	300000	300000
1	200000	200000
1	100000	100000
2	40000	80000
10	20000	200000
50	10000	500000
125	4000	500000
207	800	165600
—	200	720000
3600		4865600

Տոմսակները կը ծախուին Երկրագործական Պանքայի կեդրոնատեղին, կամուրջին մասնաճիւղը և սեղանաւորի խանութները։

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴ.— 1891ի 4% Օսմանեան փոխառութեան պատրաստութիւններէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ յիշեալ պարտաթուղթերուն 38րդ վիճակահանութիւնը տեղի պիտի ունենայ 1909 յուն. 31/13 փետր.ին Հանր. Պարտքի վարչութեան կեդրոնատեղին, Ծըղալ Օղլու փողոց, Պոլիս։

* * *

ԱԶԴ. — 1881 դեկտ. 8/20 Թուակիր կայս. հրամանագրին Է. և Ը. յօդուածներուն և 1903 սեպտ. 1/14 Թուակիր յաւելեց հրամանագրին ԺԲ. յօդուածին համաձայն, Րումէլի երկաթուղիի հետեւեալ պարտաթուղթերը. — 232,433, 406,593, 406,594, 474,685, 549,171, 581,291, 592,619, 753,211, 753,212, 753,215, 1,255,599, 1,869,984 որոնք 1879 ապրիլ 1ի վիճակահանութեան մէջ պարգեւ շահած և տակաւին չեն ներկայացուած, 1909 ապրիլ 1ին ջնջուած պիտի համարուին։

Կ. Պոլիս 1 փետր.

* * *

Ազդ.— 1325 ելմտական տարուան մարտ ամիսը մօտեցած ըլլալուն, երբ կը կատարուի ոգելից ըմպելիի տուրքին առաջին վճարումը, Թողեալ Հասոյթներու Ընդհ. Տնօրէնութիւնը կը յիշեցնէ Կ. Պոլիս և շրջակաները հաստատուած ոգելից ըմպելի վաճառողներուն թէ, այդ մասին պատրաստուած կանոնագրին 14րդ յօդուածին համաձայն, պարտին վաճառման տուրքը վճարեն փետր. ամսուն մէջ և արտօնագիր ստանալ։ Նոյնպէս ոգելից ըմպելի վաճառողներուն կը ծանուցուի թէ յիշեալ կանոնագրին 10րդ յօդուածին վերջին հատուածին համաձայն, պարտին դիմել Կ. Պոլսոյ ոգելից ըմպելիի կեդր. Տեսչութեան և Հանրային Պարտքի Արնավուտգիւղի, Սարըեարի, Պէյքօզի, Սկիւտարի, Գատըգիւղի և Գումգաբուի գործակալութեանց, իրենց վաճառման արտօնագիրը նորոգելու համար։ Անոնք որ յառաջիկայ Մարտ 1էն առաջ այդ արտօնագիրը չեն առած և ոգելից ըմպելի կը ծախեն առանց արտօնութեան, օրէնքին սահմանած կանոնական տուգանքներու ենթարկուելու պիտի ըլլան։ Ամիսը լրանալուն պէս։

* * *

ԱԶԴ.— Օսմ. Հանր. Պարտքի վարչութիւնն աղի ճիւղին համար պէտք ունի. 1. Հարիւր քիլօ աղ պարունակելու չափ մեծ 400,000 կանեփէ (ժիւթ) պարկ 46×26½ ինչեղ չափով և 2½ անգլ. լիպրա ծանրութեամբ։ 2. Յիսուն քիլօ աղ պարունակելու չափ մեծ 200,000 կանեփէ պարկ 28×23 ինչեղ չափով և 1½ անգլ. լիպրա ծանրութեամբ։ Երկու մեծութեամբ այս պարկերը Լիվըրբուլ Իվըլ տեսակէ, եզերքները կարուած և խայծղան քսուած պիտի ըլլան և մէջտեղը 2 մատնաչափ լայնութեամբ կապոյտ գիծ մը պիտի ունենան։ Յանձնումը պիտի կատարուի 1909 Յունիս ամսոյ մէջ Իզմիրի մէջ «բալլան»ով։ Մասնակցողները պիտի դըրկուին Օսմ. Հանր. Պարտքի Ընդհ. Տնօրէնութեան, կնքեալ պահարանով առ առաւելն մինչեւ 1909 Մարտ 1/14։ Ապրանքին ամբողջ արժէքին 10%ին համար երաշխաւորութիւն մը տալ պէտք է հնչուն դրամով, կամ Վարչութեան ծանօթ դրամական հաստատութեան մը արժեթուղթեր յանձնելով և կամ այդ հաստատութիւնն իբր երաշխաւոր ներկայացնելով։ Պարկերուն նմոյշները փափաքողներուն տրամադրութեան ներքեւ կը գտնուին և փոխադրութեան ծախքերէն զատ 10 ղրշ. գանձելի նմոյշ մը կը ղրկուի այն վաճառատան որ խնդրանք մը կը ներկայէ այդ մասին։

Ընդհ. Տնօրէնութիւն

* * *

ԱԶԴ. — Հանր. Պարտքի վարչական Խորհուրդը կը ծանուցանէ թէ 1909 մարտ 1/14էն սկսեալ, հարիւրին երկու 2% տոկոս պիտի վճարուի Միացեալ պարտքի արժեթուղթերուն թիւ 11 կտրոնին փոխարէն. տոկոսի վճարումները մինչեւ 31/13 օգոստոս 1909 պիտի կատարուին կտրօնին վրայ նշանակուած քաղաքներուն մէջ։ Այդ պայմանաժամէն յետոյ Կ. Պոլսոյ մէջ վճարելի պիտի ըլլան։

Կ. Պոլիս, 16 փետր. 1909

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

Վիճակ 30 Նոյեմբերի 1908

ՊԱՀԱՆՋՔ	Օսմ. Ոսկի
Բաժինք չգանձուած	5,500,000 —
Սնտուկ ի Կ. Պոլիս	3,579,513 45
Պետական արժեթուղթք	1,223,671 82
Զանազան արժեթուղթք	2,090,898 20
Գանձելի փոխանակագիրք	2,323,252 31
Ընթացիկ հաշիւք կայս. Գանձուն — պարտականք	2,399,194 05
Ընթացիկ հաշիւք զանազանք — պարտականք	2,827,816 55
Փոխառութիւնք արժեթղթոց եւ վաճառաց	5,112,554 13
Անշարժ եւ շարժուն գոյք	296,306 64
Զանազանք	207,815 69
	26,561,025 84

ՊԱՐՏՔ	
Դրամագլուխ	11,000,000 —
Պանքատոմք ի շրջաբերութեան ի Կ. Պոլիս եւ ի մասնաճիւղս	906,186 —
Վճարելի փոխանակագիրք	1,397,970 74
Ընթացիկ հաշիւք զանազանք — պահանջողք	1,365,903 45
Դրամական աւանդք որոց պայմանաժամով	10,155,242 99
Վճարելի շահաբաժինք	12,493 82
Կանոնական պահեստ	1,098,012 —
Զանազանք	625,216 84
	26,561,025 84

Վաւերացեալ ճշդութիւնն ըստ տոմարաց

Տնօրէն Հաշուակալ Ընդհ. Տնօրէն
Ս. ՐՕՆՋԻՐԻ Օ ՊՐՕՆՑ Ժ ՏԷՋԻԼՍ

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
11,000,000 օսմ. ոսկի կամ
250.000,000 ֆրանք դրամագլխով

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ Պոլսոյ
ԿՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ Ղալաթիա, Ճէնիլ ճամի
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ Պերա, Չինային ճանապարհ

ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԼՈՆՏՈՆԻ ԵՒ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂՆԵՐ

Ատալիա, Ատանա, Այտըն, Աֆիօն-Գարահիսար, Հալէպ, Աղէքսանդրիա, Էսքիշէհիր, Էնկիւրի, Պաղտատ, Պասրա, Պէյրութ, Պրուսա, Դամասկոս, Դարտանել, Տէտէ Աղաճ, Էսկիշէհիր, Երուսաղէմ, Գոմոտինա, Գոնիա, Կաւալա, Լիմասօլ, Գահիրէ, Մէրսին, Միթիլլի, Մանասթըր, Նիքոսիա, Ռոտոսթօ, Բոր-Սայիտ, Սելանիկ, Սամսոն, Սըզրոզ, Իզմիր, Տրապիզոն, Սուրիական Տրիպոլիս եւ Սկիւտար։

Որոշուած պայմանաժամով կամ ընթացիկ հաշուով (փոնթ-գուրան) փոխառութիւն կ'ընէ, արժեթղթեր կամ փոխանակագիրներ (բոլիցա) պահեստ առնելով։

Փոխանակագիրներ կը զեղչէ։ Թուրքիոյ և օտար երկիրներու գլխաւոր քաղաքներուն վրայ փոխանակագիրներ, չէքեր, վարկագիրներ ու հեռագրական հրամաններ կու տայ։

Ընթացիկ հաշիւներ կը բանայ, արժեթուղթեր եւ արժեքաւոր առարկաներ կ'ընդունի ու կը պահէ։

Թուրքիոյ եւ արտասահմանի մէջ կտրոններ եւ փոխանակագիրներ կը գանձէ, տոկոսաբերական հրամաններ կը գործադրէ, զանազան տեսակ դրամներ կը փոխէ, կ'առնէ ու կը ծախէ։

Օսմ. Կայս. Պանքան իբր աւանդ կ'ընդունի, պահպանման փաքր վարձքի մը փոխարէն, ամէն տեսակ արժեթուղթեր, օսմանեան կամ օտար, անուանական կամ կրողին։ Արժեթուղթերը կը պահուին Զէյթունի արկղատուներու մէջ հաստատուած մասնաւորապէս շինուած նկուղներու մէջ (պէթոնով եւ մետաղական ամրացումով), որոնք կատարեալ ապահովութիւն կ'ընծայեն։ Ընդունողներէն մը կը յանձնէ, որուն մէջ նշանակուած են վիճակահանութեանց մէջ ելած թիւերը։

Օսմ. Կայս. Պանքան պաշտօնապէս կը գանձէ, առանց միջնորդչէքի, առանց արժեթուղթերուն կտրոնները, Կ. Պոլսոյ մէջ վճարելի։ Արտասահմանի մէջ գանձելի կտրօններուն համար չափաւոր միջնորդչէք մը կ'առնուի եւ օրուան փոխանակագինին համաձայն։ Անոր ընդմէջ հաշուին կ'անցուի պայմանաժամէն կամ գանձուելու օրուան փոխանակագինով։

Ժամանակին գանձուելու համար' առանց տրուած արժեթուղթերուն կտրօնները պայմանաժամէն 20 օր առաջ կը կտրուին։

Օսմ. Կայս. Պանքան իբր աւանդ արժեթուղթեր կ'ընդունի նաեւ իր արտասահմանի գործակալութեանց մէջ' Լոնտոնի եւ Փարիզ, իր գլխաւոր մասնաճիւղերուն մէջ' Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Իզմիր, Պէյրութ, եւայլն, ինչպէս նաեւ իր գլխաւոր թղթակիցներուն մօտ' Աթէնք, Պերլին, Պրիւքսէլ, Հաաք, Վիեննա, եւայլն։ Ճերմակներու արգելքը աւանդատուին տրամադրութեան տակ դրուած է. կամ իր հաշուոյն անցուած, Կ. Պոլսոյ մէջ։ Այն յաճախորդները, որոնց արժեթուղթերը ի պահ դրուած են, կրնան իրենց խնդրանքին վրայ գանձուած տեղերէն առնել կամ իրենց հասցէին ղրկել տալ։

Օսմ. Կայս. Պանքան կը կատարէ առուտուրի հրամաններ մեր եւ օտար հրապարակներու վրայ. գնում եւ վաճառում կը կատարէ կանխիկ կամ պայմանաժամով։ Հանրութեան տրամադրութեան տակ կը դնէ, օրուան գնով, կառավարական արժեթուղթեր, ինչպէս Րումէլիի երկաթուղիի, Օգիւրապական Զբէաթ Ֆսնտըզի Զեմինաստանի եւայլն. Պանքային պաշտօնական ցուցակներէն ալ. Օսմ. Ապահովագրական Ընկերութեան, եւայլն բաժնետոմսեր, Անմիջական կերպով յանձնելի են այս արժեթուղթերը։

Օսմ. Կայս. Պանքան կը ստանձնէ արժեթուղթերու վրայ ամէն գործառնութիւններ. փոխանակում, կտրօններու նորոգում, եւլն., մասնաւոր առկազմ մը համաձայն։ Օսմանեան եւ օտար արժեթուղթերու վրայ փոխառութիւն կ'ընէ հաշուընթացով և չատ չ փոխար պայմաններով։ Իրենց պայմանաժամէն առաջ կը զեղչէ կարգ մը օսմանեան եւ օտար արժեթուղթերու կտրոններ։ Իր սնտուկներուն մէջ գանձուած արժեթղթերուն կտրօնները կը վճարէ, առանց միջնորդչէքի, ինչպէս 4% Օսմ. փոխառութեան պարտաթղթերու, 1901-1905ի 4% Օսմ. փոխառութեան պարտաթղթերուն եւ Թիֆլիզ նաւահանգստին 6% փոխառութեան պարտաթղթերուն կտրօնները։

Օսմ. Կայս. Պանքան բաժին մը հաստատած է' Սակարանի արժեթուղթերուն վրայ տեղեկութիւններ տալու, անոնք Սակարանին մէջ ընդունուած ըլլան կամ ոչ։ Այս տեղեկութիւնները ձրի կը տրուին։

Օսմ. Կայս. Պանքան կ'երաշխաւորէ ընդդէմ հարիւրին հարիւր վճարելէ առաջ ելած կորուստը, վիճակահանութեան միջոցաւ, այսինքն վճարման գինով։ Ապահովութեան սակը, որ փոփոխական է, կը հաղորդուի ուզողին։

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻՆ

Ժամանակացոյց կոխմբ.երու երթեւեկութեան.

1909 մարտ 1 (Ն. Տ.) Բշ. օրէն սկսեալ

ԳՈՆԻԱ — ԷՐԷՅԼԻ — ՊՈՒԼԿՈՒՐԼՈՒԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ		Կոխմբ. 623 Ապր. եւ Ճմբ. Առաւ.
Կայարան		
Գոնիա	մկն.	11 —
Գուչին խան		11 31
Ջումրա		12 15
Արըգ Էօրէն		12 43
Մանդասուն		1 12
Գարաման	ժմն.	1 43
	մկն.	1 58
Սիտրովա		2 24
Այրանճը-Տերպէնտ		3 14
Ալաճա		3 50
Էրէյլի	ժմն.	4 15
	մկն.	4 45
Պուլկուրլու	իրիկուան ժմն.	5 —

ԴԱՐՁ		Կոխմբ. 624 Ապր. եւ Ճմբ. Իրիկուն
Կայարան		
Պուլկուրլու	մկն.	5 20
Էրէյլի	ժմն.	5 38
	մկն.	7 20
Ալաճա		7 47
Այրանճը-Տերպէնտ		8 31
Սիտրովա		9 13
Գարաման	ժմն.	9 37
	մկն.	9 52
Մանդասուն		10 25
Արըգ Էօրէն		10 54
Ջումրա		11 30
Գուչին խան		12 06
Գոնիա	իրիկուան ժմն.	12 35

50—22

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ
ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆԵԱԼ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
1892 Օգոս. 2/14 եւ 1320 Սեպտ. 20 թուակիր Ֆերմանով

Դիմել Ընկերութեան կեդր. գրասենեակը, Ղալաթիա, Նազըլ խան, Հէզարէն փողոց, թիւ 14, Բօօբէրաթիվ վաճառատան դիմաց, կամ հետեւեալ հասցէներուն.

Պոլիս, մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Եէնի Ճամիի հրապարակ.
Պոլիս, Մ. Ի. Սառօք, Շէյխ իւլ Իսլամ խան, Պահճէ Գաբու թիւ 10.
Պոլիս, Ասլան պէյ և Ընկ. Վէզնէճիլէր փողոց.
Պոլիս, Պ. Մ. Այմէլօղլու, Էմին-Էօնիւ, Պահչէ Գաբու Իզմիր փողոց.
Գատըգիւղ, Ալեքսանդր Անաստասիատիս չուկայի հրապարակ.
Գատըգիւղ, Մ. Ա. Անդրիա, Մօտա ճառուղի.
Պէօյիւքտէրէ, Մ. Ա. Տէմարքի.
Բերա, Մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Մեծ Փողոց.
Շիշլի, Մ. Է. Ռոսի, Պէօյիւքտէրէ ճամբայի, թիւ 137.
Ղալաթիա, Մ. Ա. Բիրեանց, թիւ 12 Թիւնէլ խան.
Մեծ Կղզի, Րէսուլ էֆ.
Մաքրիգիւղ, Մ. Ա. Անկէլիտէս, կայարանի հրապարակ.
Սան Ստէֆանօ, Քէչէճեան էֆ.

17 Գործակալութիւնք օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ։

ՍԻՆԿԷՐ
ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՅԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ
THE SINGER MANUFACTURING Co

Սինկէրի կարի մեքենաները ցուցահանդէսներու մէջ առաջին մրցանակներ շահած են։ Սինկէրի մեքենաներն ամէն տեղ գործածուած և յանձնարարուած են։ Սինկէրի Ընկերութիւնը ցորդ 490է աւելի վաճառատուն ունի։

Մասնաճիւղերը բազմաթիւ են Թուրքիոյ մէջ։

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն Սինկէր Ընկերութեան վաճառատուներուն մէջ։

Բերա) 1. Մեծ փողոց, Պօն Մարշէի դիմաց թիւ 345 և 348 թիւերը.
) 2. » » Թաքսիմի Միրասի դիմաց.
Ղալաթիա) 1. Սինկէր խան Թիւնէլի հանդէպ.
) 2. Քարաքէօյի կամուրջին դիմաց.
Պոլիս) 1. Թաւուքբազար մեծ թիւ 5.
) 2. Մահմուտ Փաշա, Բաղդատլը Քէօշկի թիւ 13.
Սկիւտար) Ձորըն Գայը թիւ 120.

Դատերը և նամակները հասցէ Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վաճառատունն' Բերա, Մեծ փողոց, թիւ 345 և 348 թիւերը. Ուղղել պէյ Օղլու։ 18 50—37

ՄՈՒՐԱՋՈՒՐԻ ՊԵՏՔ ՉԿԱՅ
ՈՐ ԿԸ ՓՏԵՑՆԷ ՃԵՐՄԱԿԵՂԷՆԸ ԱՅԼ
ՎԱՐԷՔԻՆԱՅԻ
ՈՐ ՆՈՐ ԿԸ ՊԱՀԷ ՁԱՅՆ

Գիւտ իտալացի եռանաւոր բժիշկ Հերբիլ Ռամարինիի
75% խնայողութիւն!!! Մեծ դիւրութիւն, կատարեալ մաքրութիւն եւ ճերմակութիւն
ԱՆԴԹԵՐԻ ՀԱԿԱՆԵԽՈՒՄ
ՍԵՓ. ՓՈՐՁԷՔ ԴՈՒՔ ԱԼ ՊԻՏԻ ՀԱՄՈԶՈՒԻՔ

Բանի մը միջանակներ ստացած է զանազան ցուցահանդէսներէ, վկայագիրներ' զանազան կանոններէ, տեղեկագիր պալատան քիմիագետ Պ. Սենկլոսէ և կայս. բժշկական վարժարանի բրոֆեսոր Տօքթ. Ճէլալանէ։

ԲՈԼՈՐ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԴՕՕՐԷՐԱԹԻՎՆԵՐՈՒ ՔՈՎ ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ

Միակ ներկայացուցիչ Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ համար
ԲԱՐԱԼԵՕԱՆՆՈՒ, ԲՕԼԱՍԻ եւ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Պաղտաս խան, թիւ 7, Կ. Պոլիս
ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻՆ ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՄԷՋ 50—48

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐ 1881Ի ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆՈՒԱԾ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Պետերսպուրկ

Ընկերութիւնը խիստ նպաստաւոր պայմաններով ապահովագրութիւններ կը կատարէ ընդդէմ հրդեհի, ամէն տեսակ արկածներու, ճամբորդութեան պատահարներու, երկաթուղիի եւ շոգենաւի մէջ. ապրանքներու փոխադրութեան ու ցուցափեղկի ապակիներու խորտակուելուն դէմ։

Ընկերութեան դրամագլուխը, ամբողջովին վճարուած	10,666,666 ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	162,600,000 »
Ապահովագրեալներուն վճարուած գումար	460,946,000 »
1906 տարուան մէջ գանձուած ապահովագին ու տոկոս	75,130,000 »

Ամէն տեսակ տեղեկութեանց համար դիմել
Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին. Ազարեան խան Վօյվօտա Ղալաթիա։
Պոլսոյ գործակալութեան, Տիլրիզզիւան խան Ալէյ Էֆէնտի ճառուղի, թիւ 26։
Տնօրէն, Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին' Ա. ՀԻՒՐՄՈՒԶ 11 50—22

ԹՈՄԱՍ ՌԻՒԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Նաւեր	Թօնօ	Նաւեր	Թօնօ	Նաւեր	Թօնօ	Նաւեր	Թօնօ	Նաւեր	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Տիւօ	4811	Հիւտալկօ	1581	Մարսէլլօ	3709	Սարֆօ	1119
Ալէգզ	3607	Տամինօ	958	Հինտու	3720	Մինգատօ	3557	Տիրիօ	1735
Անճէլօ	1541	Տուրօ	2388	Հորասիօ	1600	Միլօ	1057	Սիւլֆօ	119
Աթէնօ	2277	Տրագօ	1718	Հումպէր	595	Մանզէնէլլօ		Սելիոս	1262
Պասանօ	1822	Տիւնօ	504	Իտալօ	2354	Մուրիլլօ	3419	Թասսօ	1322
Պորտոֆինօ	1264	Էգգօ	3464	Իտանօ	5540	Նէրօ	1933	Թ. Վիլսըն	1541
Պէֆֆօլօ	4481	Էլոտանօ	1520	Ժէնօ	1060	Օսլօ	4100	Թօրքօ	3297
Գէլրօ	1871	Էրոդօ	1841	Կլէնօ	1953	Օթէլլօ	4036	Թոլէտօ	1470
Գալէրնօ	1837	Ֆլօրօ	954	Կուպէնօ	2307	Օրլանտօ	1535	Ումպրիօ	343
Գորէօ	1244	Ֆլորենտօ	1828	Լանկօ	1700	Բալէրմօ	1637	Վադսօ	1914
Գարլօ	1094	Ֆլամինիօ	349	Լէօ	1058	Բոլօ	510	Վալօ	1309
Զինգօ	2729	Ֆրանչէսգօ	1582	Լէրնանտօ	2272	Րինալտօ	3329	Վիլթսըն	2321
Տասսօ	1831	Կոլօ	3060	Լիմէրիկ	1648	Րինալտօ	1553	Եկօ	1350
Դելֆինօ	4235	Ինկլիզօ	1143	Լորենզօ	3191	Րոլլօ	1613	Զէրօ	1290
Դանիօ	2905	Գուտօ	1011	Մալմօ	724	Ռոմէօ	1788	Զենօ	
Տարօ	865	Հերմէօ	1696	Մարէնկօ	1278	Րուսլանտ	126	Ամպօ	

Ընդհանուր վաճառաքով Հըլէն հաս հասած են.
Միէուսօ շոգենաւը, նաւապետ Թօրբ։
Քասքիլլօ շոգենաւը, նաւապետ Ճօն։
Ընդհանուր վաճառաքով Հըլէն հոս կը սպասուին.
Բլուրօ շոգենաւը, նաւապետ Պէլլինկ, ամսոյս 15ին։
Մուռօֆֆօ շոգենաւը, նաւապետ Մաք Լոուէն, մարտ 31ին։

Դիմել Գործակալներուն' Տ. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻՔՕՍ
Թիւ 22—24, Քիւչիւք Միւմ խան, Ղալաթիա 16 50—40

500 դրուշ 500
ՋՐԻ

Ամէն յաճախորդ որ 50 դրուշի գնում կ'ընէ
ՇԸՄԻՋԸՐԻ ԻՒՆԻՎԷՐՍԷԼԷ
(Բերա, Մեծ փողոց, թիւ 399)
ՋՐԻԱԲԱՐ ՊԻՏԻ ՍՏԱՆԱՅ
Վիճակահանութեան թիւ մը:
Ամէն ամսու վերջը տեղի պիտի ունենայ վիճակահանութիւնը։
Շահողը իրաւունք պիտի ունենայ 500 դրուշի ապրանք ստանալու
500 ՂՐՈՒՇ ՋՐԻ 500
10—2

Cie RUSSIE

Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Շաբաթուան երթեւեկութիւններ
Փետրուար
Դշ. 5/18 Ինէպօլի, Սինօպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Րիզէ և Պաթում. կէս օրէն առաջ ժամը 10ին։
Դշ. 5/18 Օտեսա. Իրիկուան ժամը 4ին։
Եշ. 6/19 Իզմիր, Պիրէոն և Աղեքսանդրիա. ժամը 10ին։
Եշ. 6/19 Օտեսա. ժամը 4ին։
Ուր. 7/20 Սէվաստոպոլ. ժամը 10ին։
Շբ. 8/21 Օտեսա. ժամը 10ին։
Շբ. 8/21 Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Քիոս, Հռոդոս, Մէրսին, Իսքէնտէրուն, Թրիպոլի, Պէյրութ, Հայֆա, Եաֆա, Բոռ-Սայիտ և Աղեքս. ժամը 4ին։

Khedivial Mail Line
(Քէտիվիալ Մէյլ Լայն)

Շոգենաւային Ընկերթ.
Շաբաթական ամենէն արագ երթեւեկը Պոլսոյ եւ Աղեքսանդրիոյ միջեւ
«Իսմաիլիա» շոգենաւը, նաւապետ Անտէրլէն, կիրակի, 7 մարտ 1909 (Ը. Ե.), կէս օրին Աղեքսանդրիայէն հոս կը ժամանէ. իսկ երեքշաբթի 9 մարտ 1909 կէս օրէն ետքը ժամը 3ին պիտի մեկնի Աղեքսանդրիա, հանդիպելով Իզմիր և Պիրէոն։

ՍՈՒՐԻՈՅ ԳԻԾ

«Սախտի» շոգենաւը նաւապետ Ֆինտլէյ մարտ 10ին հոս համնելով, մարտ 13ին ճամբայ պիտի ելլէ դէպի Կէլիպօլը, Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Սագըզ, Հռոդոս, Մէրսին, Իսքէնտէրուն, Սուրիական Տրիպոլիս, Պէյրութ Հայֆա, Եաֆա, Բորթ-Սայիտ և Աղեքսանդրիա։

Տեղեկութեանց համար դիմել Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Ղալաթիա, քարափին վրայ, Մէյմէնէթլի խան, իսկ մասնաճիւղը' Պոլիս, Վալիտէ Սուլթան խան։

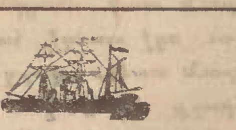

Մ Օ Ս
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ճամբորդ եւ ապրանք փոխադրող շոգենաւեր

Ա. ԿԱՐԳԻ	Բ. ԿԱՐԳԻ
Սեգի	Նայյօգրիս
Մինիս	Էմէյնիս
Բափսիս	Պուգիրիս
Թելլըր	Մօէրիս
Նարցօն	Ֆայկէե
Նավարին	Ֆարօս
	Թիպս

Առաջին կարգի շոգենաւերը շատ համբաւաւոր են, նաւուն մէջտեղը ընդարձակ սենեակներ ունին, ելեկտրականութեամբ կը լուսաւորուին եւ կին ճամբորդներու համար առանձին ունին։

Երկրորդ կարգի շոգենաւերն ալ սակաւ մասնաւոր Թօնով ճամբորդներ կ'առնեն բայց տեղական շոգենաւ։ ազդելի
Կ. Պոլսէ Լիվըրբուլ Ա. կարգի գին է 15
» » Բ. » » 11

Կը խնդրուի վաճառականներէն որ փոխադրութեանց կամ Ղալաթիոյ մաքսէն համբաւելու համար' իրենց հրահանգները առնեն շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Ամերիկայի եւ Եւրոպայի նաւահանգիստները առնելու համար ապրանքներ կ'ընդունուին։

Դիմել առ Ճ. Վ. ՈՒԻԹՈԼ եւ Ընկ. Գործակալք
Ուէթըլ խան, Պահչէ գաբու, Պոլիս
ՃԷՕՄ ՄՕՍ Ընկ.
50—42 31 Ճէյմս Սդրիթ, Լիվըրբուլ

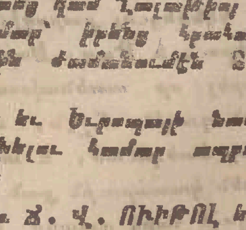

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՒՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ
Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.
ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ
Մարտ 10ին, Ֆրիժի, Սեւ ծովէն
ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ
Մարտ 10ին, Ֆրիժի, Մուտանիա և Մարսիլիա
Ա. կարգ Բարիզի համար 200 ֆր.
» » Մարսիլիոյ » 160 »
Բ. » Բարիզի » 150 »
» » Մարսիլիոյ » 120 »
Ա. կարգ Լոնտոնի համար 248.35 ֆր.
Բ. կարգ 185.10 ֆր. (Տիէբի ճամբով)։
Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին' Թօփհանէ, քարափին վրայ։
15 50—49 Թ. ՌՐՊՈՒԼ

Արտօնատէր ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ